Krajevne novice

Glasilo občine Šmartno pri Litiji

Oktober 2024
Letnik 9, številka 8

Iz tokratne vsebine:

Pogovor z dr. Mariem Bjelčevićem
stran 4 – 6

Pozdravljeni, šmarski prvošolci
stran 7

Evropski teden mobilnosti v Vrtcu Ciciban
stran 7

Uspešno smo izvedli jubilejni Festival Bogenšperk
stran 9

ISSN 2463-8579

Občina Šmartno pri Litiji
Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji
Elektronski naslov: info@smartno-litija.si
Telefon: 01 896 27 70
Faks: 059 097 480

Uradne ure
Ponedeljek: 8.00–12.00 in 13.00–15.00
Sreda: 8.00–12.00 in 13.00–17.00
Petek: 8.00–13.00
Uradne ure župana so po dogovoru, zaželena je predhodna najava na telefonsko številko 01 896 27 70.

Glasilo občine Šmartno pri Litiji Krajevne novice
Prispevke in oglase za naslednjo številko Krajevnih novic, ki bo izšla novembra 2024, pričakujemo najkasneje do petka, 18. 10. 2024, na elektronski naslov uredništva: **krajevnenovice@bogensperk.si**. Članke, prejete po tem datumu, bomo objavili v okviru možnosti. Avtorje prispevkov in naročnike oglasov naprošamo, naj pri pisanju in oblikovanju upoštevajo navodila, ki so objavljena na spletni strani Občine Šmartno pri Litiji.

Izdajatelj:
Javni zavod Bogenšperk

Odgovorni urednik:
dr. Jernej Kotar

Uredniški odbor:
Katarina Kragelj, Domen Merzel, Matjaž Hostnik, Uroš Pušnik in Aleš Kralj

Jezikovni pregled:
Janoš Železnik

Naslovna fotografija:
Zdravstveni dom Litija

Foto:
Arhiv Zdravstvenega doma Litija

Prelom in tisk:
Četisk d. o. o.
Bežigrajska cesta 5
3000 Celje

https://obcina.smartno.si/mediji/krajevne-novice/

Glasilo izhaja v nakladi 1800 izvodov in je brezplačno.

ISSN 2463-8579

Edina stalnica so spremembe

Gonilo človeškega razvoja skozi zgodovino so vedno narekovale spremembe. Na nekatere izmed njih se je bilo lažje, na druge težje navaditi. Tudi vreme nas zadnja leta navaja na ostrejše in skrajnejše prehode med letnimi časi. Tudi na to imamo bore malo vpliva, na nas je le odločitev, da se na omenjeno tako ali drugače prilagodimo.

Spremembe so ali pa bi morale spremljati tudi delo župana in občinske uprave. Med pogovori na terenu vedno zaznam željo po napredku, spremembah in razvoju občine, predvsem na boljše. K omenjenemu cilju stremim tudi sam, upam si trditi, da me pri tem vodijo argumenti, ki se jih lahko zagovarja, napredek pa, kot že rečeno, vedno prinaša določeno mero prilagoditev. Nekateri od vas to sprejemate lažje, nekateri težje, kar je povsem logično. Upanje, ki me vodi v prihodnost, je v razumevanju, da je edina razlika med delom in nedelom – sprememba.

Na tem mestu bi se ponovno zahvalil vsem sodelujočim pri pripravi dogodkov v sklopu Evropskega tedna mobilnosti. Od naših upokojenk in upokojencev, ki so sprejeli odgovornost in v jutranjem času naše najmlajše vodili proti OŠ Šmartno, do zaposlenih v naših zavodih, ki so pripravili pester program in ga tudi zelo uspešno izvedli. Hvala vam! Veseli me odziv otrok in enako tudi splošen odziv na začasno prometno ureditev ulice Pungrt. Brez negativnosti seveda nikoli ne gre, tudi kritike so bile prejete in sprejete. Vendarle moram omeniti, da je bila pri omenjenih dogodkih stopnja nezadovoljstva izjemno nizka, vsaj če primerjam s spremembami pri izvedbi nekaterih drugih projektov v mojem mandatu. Želim vam miren in lep prehod v jesenski čas, na občini se že oziramo proti novembru in praznovanju našega občinskega praznika. Letos bo program še bolj pester, tako da vas že sedaj lepo vabim, da se na dogodkih srečamo v čim večjem številu.

Blaž Izlakar, župan

Obvestilo uredništva

Obveščamo vas, da prispevke za novembrsko številko zbiramo do **petka, 18. 10. 2024.**
Uredništvo Krajevnih novic

Spremembe, ki jih prinaša Zakon o financiranju občin

Avtor članka: Franc Props, minister

Vlada bo Državnemu zboru poslala predlog sprememb Zakona o financiranju občin. Najpomembnejše spremembe, ki jih prinaša predlog novele, se nanašajo na zadolževanje občin, sanacijo prezadolženih občin, izračun primerne porabe, spreminjanje podlag za ugotavljanje razvitosti občin in sofinanciranje skupnih občinskih uprav.

Občine se bodo lahko po novem zadolžile v tujini in izdajale občinske obveznice. S predlaganimi spremembami je določena pravna podlaga za zadolževanje občin za infrastrukturne projekte, ki jih imajo vključene v občinske proračune, tudi pri mednarodnih razvojnih bankah, v katerih je članica Republika Slovenija, in sicer gre za Evropsko banko za obnovo in razvoj (EBRD), Evropsko investicijsko banko (EIB) in Razvojno banko Sveta Evrope (CEB). Omejitev zadolžitve občin se zviša iz 10 % na 15 %. S predlagano spremembo se bo začasni ukrep, uveden s 17. členom Zakona o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023 (Uradni list RS, št. 95/23), spremenil v trajni ukrep. **Uvaja se sanacijski postopek za prezadolžene občine**. Sanacijski postopek se uvede, če je občina trajno nelikvidna ali če največji obseg možnega zadolževanja preseže 2 % realiziranih prihodkov. **Dopolnjena je enačba za izračun primerne porabe**. Z dopolnitvijo enačbe se bo realiziral dogovor o višini povprečnine, podpisan oktobra 2023 (nadpovprečni tekoči transferji občin, ki odražajo tudi rast plač). Finančni učinek v 2024 iz dogovora je 20 mio EUR. V enačbo je dodana spremenljivka »Tti,« ki v pretežni meri odraža stroške plač za javne zavode. Čeprav imajo vse slovenske občine ne glede na velikost enake naloge in pristojnosti, pa se v praksi kaže, da imajo predvsem prebivalstveno večje občine višje stroške, ki so posledica višjih tekočih transferjev v javne zavode, katerih ustanoviteljice so in za katere zagotavljajo sredstva za plače in prispevke za zaposlene v teh zavodih. Vsako povečanje plač, dogovorjeno s kolektivnimi pogodbami ali zakonom, se nesorazmerno odraža pri občinah, ki imajo v javnih zavodih večje število zaposlenih. Teh razlik ni mogoče ublažiti z višanjem povprečnine, saj se z njo povečuje primerna poraba vseh občin, ne le tistih z višjimi stroški.

Spremembe so tudi glede sofinanciranja občin z romskimi naselji. Sofinanciranje občin z romskimi naselji se spremeni tako, da so sredstva namenska. Namene ugotavlja Urad za narodnosti. Višina sredstev za občine ostaja na ravni 2024, cca 8 mio EUR. Višina sredstev, ki se zagotovijo občinam za sofinanciranje obveznosti občin z romskimi naselji, je omejena na 3,5 % skupne primerne porabe občin z romskimi naselji. **Spremeni se podlaga za ugotavljanje razvitosti občin**. Nabor trinajstih kazalnikov je urejen v štiri vsebinske sklope (družba, gospodarstvo, infrastruktura in finančni viri). Širi se nabor kazalnikov. Novi kazalniki so nastali na podlagi študije CDP Kazalniki razvitosti občin. Sklop »dimenzija družbe« vsebuje kazalnike gostote naseljenosti prebivalcev, indeksa staranja prebivalcev in stopnje izobraženosti. »Dimenzijo gospodarstva« opredeljujejo kazalniki števila delovno aktivnega prebivalstva, bruto dodane vrednosti gospodarskih družb na zaposlenega, število podjetij in število delovnih mest. »Dimenzija infrastrukture« vsebuje kazalnike števila otrok, vključenih v predšolsko vzgojo, število učencev, vključenih v osnovnošolsko izobraževanje, in opremljenost s komunalnimi dobrinami. »Dimenzija finančnih virov« vsebuje razen prihodkov primerne porabe kazalnike virov tistih prihodkov občine. Vlada z uredbo določa, kateri podatki iz uradnih evidenc in za kakšna obdobja se upoštevajo pri izračunu kazalnikov, ter določi organe, pristojne za pripravo podatkov. Razlog za **spremembe pri sofinanciranju skupnih občinskih uprav** je pospeševanje ustanavljanja skupnih občinskih uprav kot ene od oblik medobčinskega sodelovanja. Do spremembe zakona in uvedbe sofinanciranja je bila skladno z zakonom, ki ureja lokalno samoupravo, ustanovljena ena sama skupna občinska uprava. Po uvedbi državne finančne spodbude je število skupnih občinskih uprav zlagoma raslo, dokler ni v letu 2023 doseglo števila 41, od katerih pogoje za sofinanciranje (najmanj tri občine soustanoviteljice in najmanj ena naloga, ki jo za občine izvaja skupna občinska uprava) izpolnjuje 38 skupnih občinskih uprav. Državni proračun sofinancira plače občinskih javnih uslužbencev, zaposlenih oziroma razporejenih v skupno občinsko upravo. Analiza izvajanja sofinanciranja skupnih občinskih uprav kaže, da je ukrep državne finančne spodbude dosegel svoj namen, saj so bile ustanovljene številne nove skupne občinske uprave, ki so opravljale naloge, ki jih sicer občine pred ustanovitvijo skupne občinske uprave sploh niso opravljale ali pa so jo opravljale v omejenem obsegu. Povečala se je administrativna sposobnost občin, optimizirali so se stroški delovanja, hkrati pa se je razširil obseg znanja občinskih javnih uslužbencev. Danes so v skupne občinske uprave vključene 204 občine. Sofinanciranje te oblike medobčinskega sodelovanja nima več spodbujevalnega učinka. Iz ravnanja občin je razvidno, da želijo mnogokrat z navideznimi reorganizacijami, v resnici pa zgolj s prerazporejanjem delovnih mest iz občinskih uprav v skupne občinske uprave, maksimirati delež državnega sofinanciranja.

Nova pridobitev v Zdravstvenem domu Litija

Vprašanja postavil: dr. Jernej Kotar

Zdravstveni dom Litija je od letošnjega septembra bogatejši za nov in sodobno opremljen pediatrični dispanzer, kar je brez dvoma velika pridobitev za prebivalce obeh občin. Ker gre tudi sicer za eno najpomembnejših ustanov v našem lokalnem okolju, smo k tokratnemu pogovoru povabili njenega direktorja, Maria Bjelčevića, dr. med., spec. urg. med.

Dr. Bjelčević, dovolite mi, da se vam za začetek v imenu uredništva zahvalim, ker ste si kljub obilici dela vzeli čas za pogovor z nami. Ste Litijan, zato naše kraje in zdravstveni dom dobro poznate že od malih nog. Osnovno šolo ste obiskovali v domačem kraju, po njenem zaključku pa ste šolanje nadaljevali na Gimnaziji Litija, na kateri ste se odlikovali kot eden najuspešnejših dijakov. Se morda še spomnite, kdaj ste se odločili za študij medicine? Je bila to že otroška želja ali se je porodila šele pozneje?
Odločitev za študij medicine je bila sprejeta že v osnovni šoli in mislim, da je izšla iz osebne izkušnje številnih zdravstvenih težav. Marsikdo bi si mislil, da številni obiski zdravnikov, bolnišnic in hospitalizacije otroka odvrnejo od zdravstva in puščajo slabe vtise, vendar je bilo v mojem primeru ravno nasprotno. Moja izkušnja ob stiku z zdravstvenim kadrom je bila pozitivna, polna empatije in posledično moje hvaležnosti za vso oskrbo. Po vseh obravnavah sem dobil občutek, da je poklic, ko pomagaš, zdraviš ljudi, plemenit, dobrosrčen in te nekako čustveno izpolni. Vse to je na koncu botrovalo k odločitvi za poklic, ki ga opravljam, in nenazadnje, bi lahko rekli, tudi za način življenja.

Znano je, da je študij medicine zelo zahteven, če ne celo najzahtevnejši. Kaj je botrovalo vaši odločitvi za specializacijo iz urgentne medicine?
Priznati moram, da specializacija urgentne medicine ni bila moja prva izbira. Kot je pri večini nadobudnih moških študentih medicinske fakultete prva izbira kirurgija, je bila tako tudi moja želja srčno-žilna kirurgija. Nato pa sem imel med študijem možnost opravljati študentsko delo v reševalni službi. V tistem času sem pridobil nekaj uvida v urgentno medicino, ki me je zaradi dinamike dela in adrenalina, širine področja ter tudi zahtevnosti pritegnila in prepričala. Nadvse mi je všeč, da lahko v tistih najbolj kritičnih trenutkih z ustreznimi ukrepi spremeniš potek bolezni ali celo rešiš življenje.

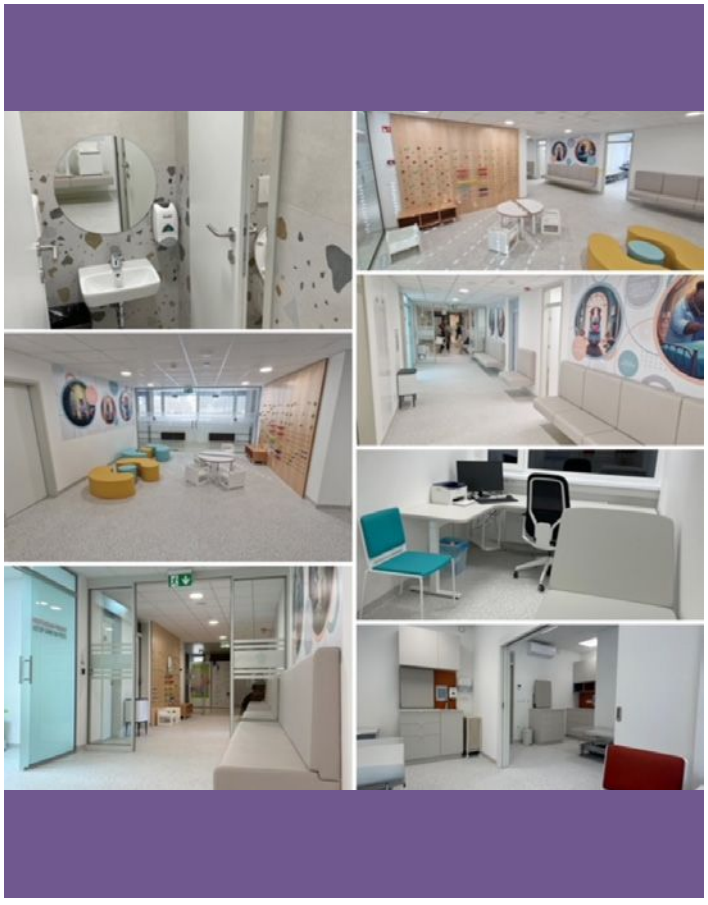
Ali ste se po zaključku študija takoj zaposlili v Zdravstvenem domu Litija ali ste pred tem izkušnje nabirali že kje drugje?
Po zaključku specializacije sem delo nadaljeval na Splošni nujni medicinski pomoči Zdravstvenega doma Ljubljana, največji enoti nujne medicinske pomoči (NMP) v Sloveniji, in hkrati v Zdravstvenem domu Krško. V Litiji sem z delom pričel že med specializacijo, ko sem se vključeval v urgentno službo in pridno nabiral izkušnje. S krajšo prekinitvijo sem nadaljeval svoje delo v dežurni službi Zdravstvenega doma Litija praktično celotno svojo kariero.

Tekom vseh let dela ste bili praktično ves čas vpeti v delovanje Zdravstvenega doma Litija, lani ste zasedli mesto direktorja, ki je pred vas gotovo postavilo številne nove izzive, s katerimi se vam prej ni bilo treba ukvarjati. Kako je to vplivalo na vaš dnevni ritem in vsakdanje obveznosti?
Delo direktorja je v moje življenje res pripeljalo številne izzive in nove zadolžitve, ki so precej preoblikovale moj vsakdanji ritem in dnevne obveznosti. Novo delovno mesto zahteva veliko več organizacijskih in vodstvenih odgovornosti, kar pomeni, da moram poleg svojega kliničnega dela kot zdravnik posvečati veliko časa tudi strateškemu načrtovanju, koordinaciji in upravljanju zdravstvenega doma.

To vključuje reševanje administrativnih nalog, kot so nadzor financ, sprejemanje ključnih odločitev glede delovanja ustanove, komunikacija z različnimi deležniki ter seveda skrb za nemoteno delovanje ustanove in za zadovoljstvo tako zaposlenih kot pacientov. Vsakodnevno se soočam z usklajevanjem različnih delovnih procesov, od organizacije dela zdravstvenega kadra do reševanja morebitnih težav, ki nastanejo v zvezi s kadri, opremo ali logistiko. Poleg tega je potrebno biti ves čas na tekočem z zakonodajo, zdravstvenimi smernicami in spremembami v zdravstvenem sistemu, kar zahteva stalno izobraževanje in prilagajanje.

Poleg vseh organizacijskih izzivov se trudim, da ohranim stik z medicinsko prakso, saj verjamem, da je pomembno, da še vedno ostanem del ekipe kot zdravnik. Menim, da lahko na ta način bolje razumem potrebe pacientov ter tudi svojih sodelavcev. Kombiniranje obeh funkcij – zdravnika in direktorja – prinaša veliko dodatnega usklajevanja, kar pomeni, da moram še posebej paziti na učinkovito upravljanje časa.

Seveda to vpliva tudi na moje osebno življenje, saj so delavniki pogosto daljši, obveznosti pa se lahko pojavijo tudi izven običajnega delovnega časa. Vse to pomeni, da moram biti dobro organiziran in skrbno načrtovati vsak dan, saj lahko uspešno uravnotežim tako službene kot osebne obveznosti.

Ali kljub vodenju ustanove še vedno delate tudi v ambulanti?
Tako je. Poleg dela na mestu direktorja polovico delovnega časa namenjam tudi delu v ambulanti nujne medicinske pomoči. Na ta način ohranjam aktivno vlogo pri zagotavljanju nujne oskrbe pacientov, ki nenadoma zbolijo, utrpijo poškodbe ali na kakršen koli drug način potrebujejo hitro medicinsko posredovanje.

Ker se delo v ambulanti osredotoča na akutne primere, nimam opredeljenih bolnikov, kot jih imajo npr. družinski zdravniki. Akutna stanja v urgentni medicini zahtevajo prilagajanje različnim situacijam, hitro ter natančno odločanje. Narava dela je nepredvidljiva in ves čas moram biti pripravljen na reševanje resnih in življenjsko ogrožajočih stanj.

Zdravniško delo mi omogoča, da ohranim stik z medicinsko prakso, kar je izjemno pomembno za razumevanje potreb in izzivov tako pacientov kot mojih sodelavcev v zdravstvenem domu. Na ta način bolje razumem, kakšni so realni pogoji dela na terenu, kar je dragoceno pri sprejemanju ključnih odločitev na ravni vodenja ustanove.

Posvetiva se še malo aktualnim temam, o katerih mediji dnevno poročajo. Ali se morda tudi Zdravstveni dom Litija spopada s kadrovsko stisko in pomanjkanjem zdravnikov, zobozdravnikov in drugega osebja?
V tem trenutku se v naši ustanovi ne soočamo s kadrovsko stisko, ravno nasprotno, število zaposlenih narašča, hkrati širimo tudi obseg storitev. Mislim, da k temu prispeva več dejavnikov. Najprej zagotovo dobro vzdušje v zavodu, ki temelji na odprti komunikaciji, dostopnosti vodstva ter aktivnem odzivanju na potrebe zaposlenih. Verjamem, da se zaposleni počutijo cenjene in slišane, kar ustvarja pozitivno delovno okolje.

Poleg tega veliko vlagamo v posodobitev medicinske opreme in obnovo infrastrukture. Dobra oprema in ustrezni prostori so temelj kakovostnega dela, kar danes zaposleni vse bolj prepoznavajo kot pomembno prednost našega zavoda. Prav tako si prizadevamo za stalno izboljševanje pogojev dela, kar prispeva k višji ravni zadovoljstva med zaposlenimi in motivaciji za dolgoročno sodelovanje. S svojo razvojno naravnanostjo postajamo ugleden zdravstveni zavod in zaželen delodajalec. Pri tem si prizadevamo tudi za aktivno sodelovanje z lokalno skupnostjo ter drugimi institucijami, kar pomaga krepiti našo prepoznavnost in privlačnost za nove kadre. Z načrtnim vlaganjem v izobraževanje, usposabljanje in profesionalni razvoj zaposlenih gradimo okolje, v katerem se lahko posamezniki razvijajo in napredujejo.

Ali morda načrtujete dodatne zaposlitve?
V prihodnosti vsekakor načrtujemo dodatne zaposlitve na več ključnih področjih, saj želimo okrepiti obstoječe programe in razširiti nabor storitev. Osredotočeni smo predvsem na krepitev našega kadra v primarni zdravstveni dejavnosti, saj je povpraševanje po družinskih zdravnikih in pediatrih vedno večje. Prav tako si prizadevamo dodatno okrepiti ekipo na področju urgentne medicine, na katerem je hitra in strokovna oskrba ključnega pomena. Poleg tega načrtujemo širitev specialističnih storitev, da bi pacientom zagotovili še bolj celostno in dostopno obravnavo v lokalnem okolju.

Naš cilj je, da z novimi zaposlitvami zagotovimo boljšo dostopnost zdravstvenih storitev, zmanjšamo čakalne dobe in izboljšamo kakovost zdravstvene oskrbe. Na ta način se bomo lahko še naprej razvijali in ustrezali potrebam naših pacientov ter lokalne skupnosti.

Da lahko zdravstveno osebje uspešno opravlja svoje naloge, mora imeti za svoje delo primerno opremljene prostore. Kako bi vi ocenili stanje zdravstvenega doma na tem področju?
Popolnoma se strinjam s tezo, da je za dobro delo potrebno vzpostaviti ustrezno delovno okolje, kamor spada tudi primerno opremljen prostor, kar bi sam razdelil na medicinsko opremo in infrastrukturni del. Medicinska oprema se je v vseh letih posodabljala in z letošnjimi investicijami – z zamenjavo vseh zobozdravstvenih stolov, ginekološko opremo (nakup dveh ultrazvokov, novih preglednih miz, kolposkopa …) ter vso ostalo medicinsko opremo – dosegla kar zavidljiv nivo. Po drugi strani nas čaka še infrastruktura, ki potrebuje še precej posodobitve na področju čakalnic, preostalih toaletnih prostorov, skupnih prostorov, telekomunikacije, požarnem sistemu in še čem. Definitivno prepoznavamo navedeno kot enega glavnih izzivov, s katerim se bomo spopadali v prihajajočih letih.

Kot sem omenil že uvodoma, je bil konec prejšnjega meseca odprt prenovljen pediatrični dispanzer, česar se lahko občani obeh občin resnično veselimo, saj bo za naše najmlajše še bolje poskrbljeno. Nam lahko na kratko predstavite pomen in izvedbo tega projekta?
Prenova in širitev pediatričnega dispanzerja je bila za našo ustanovo resnično eden ključnih projektov. S povečanjem števila pediatrov in pri načrtih za nadaljnji razvoj smo se soočali s prostorsko stisko, kar je zahtevalo hitro ukrepanje. V sodelovanju z Občino Šmartno pri Litiji smo zasnovali projekt, ki je bil usmerjen v pridobitev dodatnih prostorov za bolj kakovostno in celovito obravnavo naših najmlajših uporabnikov.

Projekt smo razvijali približno pol leta, nato pa junija letošnjega leta pričeli z obsežno prenovo, ki je bila dokončana v manj kot štirih mesecih. S tem smo pridobili dve novi pediatrični ambulanti, prostor za izolacijo bolnikov, poseben prostor za zasebnost pri dojenju in previjanju ter prostorno čakalnico z vsebinami, prilagojenimi otrokom, s katerimi bo čakanje na pregled prijetnejše.

Poleg novih prostorov smo poskrbeli tudi za sodobno medicinsko opremo, kar omogoča še boljšo diagnostiko in zdravljenje. Menim, da ta projekt ne predstavlja pomembnega koraka naprej le v izboljšanju obravnave pacientov, temveč tudi v ustvarjanju prijetnejšega in sodobnega delovnega okolja za naše zaposlene. Ta pridobitev je dokaz naše zavezanosti k stalnemu napredku in zagotavljanju najboljše možne zdravstvene oskrbe za lokalno skupnost.

Gotovo pa to še zdaleč ni edini in zadnji načrt, ki ga imate v zvezi s prenovo stavbe. Nam lahko zaupate, kakšne posege načrtujete v bližnji prihodnosti?
V naslednjem letu nameravamo pričeti z večjim projektom izgradnje satelitskega urgentnega centra, prizidka zdravstvenemu domu, ki bo namenjen izvajanju nujne medicinske pomoči. Na ta način bomo pridobili ustrezen prostor za izvajanje urgentne dejavnosti ter dodatne prostore v obstoječem objektu, ki jih bomo prenovili in namenili ambulantni dejavnosti. Prav tako načrtujemo prenovo prostorov fizioterapije, prenovo skupnih prostorov (čakalnice, toalete), zamenjavo telekomunikacijskega omrežja in požarnega sistema.

Med pomembnejše naloge zdravstvenega doma sodi tudi tesna vpetost v lokalno okolje, v katerem deluje. Da bi še izboljšali obveščanje, smo v prejšnji številki našega glasila uvedli novo rubriko Zdravje, v kateri boste vi in vaši sodelavci poročali o aktualnih zadevah. Kako pomembno se vam zdi komuniciranje z občani?

Zdravstveni dom ima nedvomno velik pomen v lokalni skupnosti, zato je odgovorno in učinkovito komuniciranje z občani ena izmed naših ključnih nalog. Poleg tega, da zagotavljamo zdravstvene storitve, je naša vloga tudi v izobraževanju in ozaveščanju prebivalcev o pomembnosti preventivne zdravstvene dejavnosti, ki dolgoročno prispeva k boljšemu zdravju celotne populacije.

Komuniciranje z lokalnim okoljem omogoča, da občanom predstavimo aktualne teme, novosti na področju zdravstva ter nasvete za ohranjanje zdravja, kar prispeva k večji ozaveščenosti in proaktivnemu pristopu k lastnemu zdravju. Preko rubrike Zdravje v vašem glasilu bomo lahko še bolj neposredno nagovarjali občane ter jih informirali o različnih zdravstvenih vprašanjih, preventivnih ukrepih, pa tudi o dogodkih, delavnicah in drugih aktivnostih, ki jih organiziramo v zdravstvenem domu.

S tem krepimo naše povezave z lokalno skupnostjo in sočasno spodbujamo večje zaupanje v naše storitve. Verjamem, da tesno sodelovanje in odprta komunikacija prinašata boljšo odzivnost in hitrejše prilagajanje potrebam prebivalcev, kar je ključno za uspešno delovanje zdravstvene ustanove.

Dr. Bjelčević, še enkrat najlepša hvala, ker ste si vzeli čas za pogovor. V imenu uredništva vam želim obilo uspeha pri vašem delu.

Ob začetku novega šolskega leta na Gimnaziji Litija

Avtorica članka: Vida Poglajen, ravnateljica

V šolskem letu 2024/25 v 1. letnik z veseljem vpisujemo 87 dijakov, ki prihajajo k nam iz petnajstih osnovnih šol iz osmih občin: Litija, Šmartno pri Litiji, Zagorje, Trbovlje, Radeče, Dol pri Ljubljani, Domžale in Ljubljana. Izrekamo jim dobrodošlico in jim želimo dobro počutje na naši šoli ter uspešno srednješolsko pot.

Julija smo se s podelitvijo maturitetnih spričeval poslovili od dijakov naše 24. generacije, ki ni bila ena najboljših generacij v četrtstoletni zgodovini delovanja naše gimnazije le zaradi zglednega odnosa do dela, učnega uspeha in rezultatov s tekmovanj v znanju, ampak tudi zaradi sodelovanja na področjih kulture, umetnosti, športa in sodelovanja z lokalnim okoljem. Vsi so izjemno uspešno opravili vse maturitetne izpite in tako zaključili izobraževanje na Gimnaziji Litija ter se že vpisali na različne fakultete.

V novem šolskem letu tradicionalno načrtujemo strokovne ekskurzije za dijake v München, Firenze, Dunaj, London, Rim in Budimpešto ter več zanimivih dogodkov tudi za širšo javnost (dnevi tujih jezikov, naravoslovno popoldne, tekmovanje v recitiranju decimalk števila pi, pomladni koncert pevskega zbora, ulična četvorka), vključujemo se v številne projekte, za katere smo prepričani, da pomenijo dodano vrednost že obstoječi kvaliteti izobraževanja dijakov na Gimnaziji Litija. Vse zasavske osnovne in srednje šole bomo sodelovale v nacionalnem projektu Konzorcija VIZ Zasavja (Zasavsko učno stičišče – ZUS), pri katerem se bo delalo predvsem na vpeljavi novih modelov poučevanja in postavilo virtualno in učno spletišče. Glavni cilj projekta je dvig kakovosti izobraževanja v regiji in s tem dvig znanja in kompetenc učiteljev, učencev in dijakov cele zasavske regije.

Naš cilj ostaja nespremenjen: kvalitetno poučevati in ustvarjati priložnosti, s katerimi dijaki lahko razvijajo svojo nadarjenost in sposobnosti ter si postavljajo svoje cilje za prihodnost, predvsem pa iščejo načine in poti do njihovega uresničevanja.

Vsem našim gimnazijcem želim zdravo in uspešno šolsko leto 2024/25.

Matura 2024 na Gimnaziji Litija (100 %)

Splošno maturo so v spomladanskem roku 2024 uspešno opravili vsi naši maturanti; 13 jih je doseglo odličen, 15 prav dober, 10 dober in 3 zadosten uspeh. Trije naši maturanti, **Sara Vodlan**, **Ožbej Sakač** in **Tillen Pikl**, so dosegli odličen uspeh s pohvalo in postali zlati maturanti. S ponosom vsem maturantom čestitamo in jim želimo uspešen začetek študija.

Ravnateljica Vida Poglajen z zlatimi maturanti in razrednikoma.

Z začetkom novega študijskega leta smo tudi klišejevci vse bolj aktivni

Avtorica članka: Živa Bučar

V petek, 11. 10., se je v Športni dvorani Litija odvil dijaški koncert, ki je privabil množico mladih ljubiteljev glasbe in zabave. Dogodek se je začel z nastopom predskupine F.R.E.Š., ki je poskrbela za energičen uvod v glasbeni večer. Njihovi ritmi so obiskovalce hitro spravili v pravo koncertno vzdušje.

Vrhunec večera je bil nastop glavne skupine Jet Black Diamonds, ki je s svojim prepoznavnim zvokom in karizmatičnim nastopom navdušila občinstvo. Skupina je poskrbela za nepozabno glasbeno doživetje, obiskovalci pa so z glasnim petjem in plesanjem pokazali, da so uživali v vsaki minuti nastopa. Celoten večer je minil v sproščenem in pozitivnem vzdušju, ki bo vsekakor ostalo v spominu vseh prisotnih.

KLIŠE

Začenja se novo študijsko leto, ob tem pa tudi priložnost za nove izzive. Te zanima, kam se (poleg športnih aktivnosti) lahko vključiš v Litiji in Šmartnem? Si želiš postati prostovoljec, pa ne veš, kam se obrniti? Pridruži se nam na oktobrski izobraževalno-zabavni soboti, ki bo 19. 10. ob 10.00 na Klišeju. Na delavnici bomo spoznali, kaj sploh so mladinske organizacije in kaj nam mladim nudijo, spoznali bomo programe evropske mobilnosti mladih, kako deluje študentsko organiziranje v Sloveniji in katere mladinske organizacije imamo v našem lokalnem okolju.

Naše projekte, dogodivščine in prihodnje dogodke lahko spremljate na naši Facebook strani na povezavi https://www.facebook.com/klise.klub/ ali na naši spletni strani. Ob tem vse študente ali dijake, ki bi želeli soustvarjati dogodke v lokalnem okolju, vabimo, da stopijo v stik z nami in postanejo del ekipe!

Komaj čakamo na nova skupna doživetja.

Pozdravljeni, šmarski prvošolci!

Avtorica članka: Iris Korošec Kocjan, pedagoginja

Po hodnikih naše šole so v ponedeljek, 2. 9., prvič zadoneli strumni koraki 67 prvošolcev, ki so vedoželjni in nasmejanih lic pričeli tkati lastne osnovnošolske zgodbe. Želimo jim, da bi bile te zgodbe polne novega znanja, veselja in tesnih prijateljskih vezi. Kar pogumno naprej, dragi prvošolci!

Za vse bralce pa naj bo v razmislek tale pomenljiva misel, ki jo je na sprejemni prireditvi izrekel naš župan, gospod Blaž Izlakar: *»Učimo svoje otroke, da bodo kos življenju in svetu, ne da se bo življenje kosalo z njimi.«*

Evropski teden mobilnosti v Vrtcu Ciciban

Avtorica članka: Maja Toplak Primc, pomočnica ravnatelja

Evropski teden mobilnosti v času od 16. do 21. 9. je Vrtcu Ciciban prinesel pestre vsebine. Površine okrog vrtca smo spremenili v »udoben javni prostor – za vse«. Parkirišča so postala poligoni za vožnjo s kolesi, površine za igro z žogo, za risanje s kredami ipd.

Otroci so v vrtec prihajali in iz njega odhajali domov bolj trajnostno ter načine prihoda tudi beležili. Zaposleni smo svoja vozila parkirali na oddaljenih parkiriščih in s tem zagotovili površine okrog vrtca za igro.

V tem tednu smo prvič izvedli tudi skupni družinski dan. Na njem so sodelovali šmarski gasilci, Slovenske železnice, Lila, ZD Litija z reševalnim vozilom, PP Litija s policijskim vozilom in pripomočki. Zaposleni iz vrtca pa smo pripravili gibalni in kolesarski poligon ter igralne površine z vozili.

Zaposleni smo se podali na pohod v okolico vrtca in s tem spoznali bolj in manj varne poti, ki jih uporabljamo pri sprehodih z otroki. Želimo si, da bi dejanja, ki smo jih izvedli v tem tednu, tudi vnaprej vsem skupaj omogočala udoben javni prostor – za VSE. Ob tem velja iskrena zahvala tudi Občini Šmartno pri Litiji. Z njihovo pomočjo je naš vrtec pridobil kolesarski poligon, prometne znake, poganjalce, skiroje in čelade. Hvala vsem in vsakemu posebej!

Postexpresia v Galeriji gradu Bogenšperk

Avtor članka: Javni zavod Bogenšperk

V okviru Festivala Bogenšperk smo v sredo, 4. 9., v Galeriji gradu Bogenšperk odprli likovno razstavo domačinke Gabrijele Hauptman z naslovom *Postexpresia*.

To je njena enajsta samostojna razstava in tretja na gradu Bogenšperk; zadnja je bila pred štirimi leti. Razdeljena je na tri cikle: *Cvetoča narava, Postexpresia* in *Pogovori*. Razstavo je navzočim predstavila kuratorka razstave mag. Ana Kocjančič, ki je v recenziji med drugim navedla: *»Glavni del razstave je skupina abstraktnih slik, poimenovanih kot Postexpresia, narejenih na platnu in stirodurju, pri katerih je težnja umetnice povezati umetnost z ekologijo in hkrati z barvami, predvsem z zlato dodati upanje, ki ga danes več kot potrebujemo …«*

O razstavi je spregovorila tudi avtorica: *»Danes je zame izjemen dan, za katerega sem ustvarjala zadnja štiri leta. Vsa dela so nastala v Šmartnem, razen kipa Modrec, ki je nastajal v Društvu Lila, katerega članica sem 25 let, od ustanovitve društva dalje, kjer je mentor mag. Zoran Poznič, sodelujem pa tudi v okviru JSKD (mentorica mag. Nuša Lapajne Čurin) in širše na natečajih in razstavah. Pred petdesetimi leti smo se šmarski najstniki lovili po gradu, ki je bil nekako naš, in od takrat do danes je dolga pot, ki jo oblikuje življenje v različnih niansah. Želim, da ob slikah in kipih odmislite svoj vsakdan in se naužijete barv in občutij, ki jih ta sprožajo. Največja, zadnja nastala slika tik pred razstavo nosi naslov »Usnjene sanje«. Dodala sem ji ostanke usnja iz nekdanje tovarne usnja IUV, obrata Šmartno, kot spomin na ljubezen in pripadnost ljudi, ki so v njej delali. Morda so te ostanke izrezale prav roke vaše mame, sestre, brata. Črna vreča z odpadki usnja bi sicer lahko romala na smetišče, a ni, kajti to so zadnji materialni spomini na nekaj, kar je živelo v vsakem od nas v Šmartnem.«*

Razstava bo v Galeriji gradu Bogenšperk odprta do 10. 11., zato vabljeni na ogled vsi, ki si je še niste ogledali.

Foto: osebni arhiv Gabrijele Hauptman

Uspešno smo izvedli jubilejni Festival Bogenšperk

Avtor članka: Javni zavod Bogenšperk

V nedeljo, 29. 9., se je zaključil letošnji Festival Bogenšperk. Od konca maja se je zvrstilo 20 dogodkov različnih žanrov in vsebin, ki so na lokacije gradu Bogenšperk in v Šmartnem privabili več kot 6.000 obiskovalcev. Deseta, jubilejna izvedba omenjenega festivalskega dogajanja je ponovno pokazala, da ima tovrstna obogatitev poletja v naših krajih veliko podporo in zvesto publiko, ki si želi tovrstnih vsebin.

Javni zavod Bogenšperk je ustanova, ki prvenstveno skrbi za upravljanje in promocijo gradu Bogenšperk, enega najpomembnejših kulturnih spomenikov na Slovenskem. V zavedanju poslanstva predstavitve kulturnega spomenika državnega pomena najširšemu krogu zainteresirane javnosti stalno nadgrajujemo njegovo ponudbo z novimi aktualnimi in kakovostnimi vsebinami in tako se je pred leti tudi rodila in postopno udejanjila ideja o lastnem festivalu kot promotorju in povezovalnem členu lokalnega okolja.

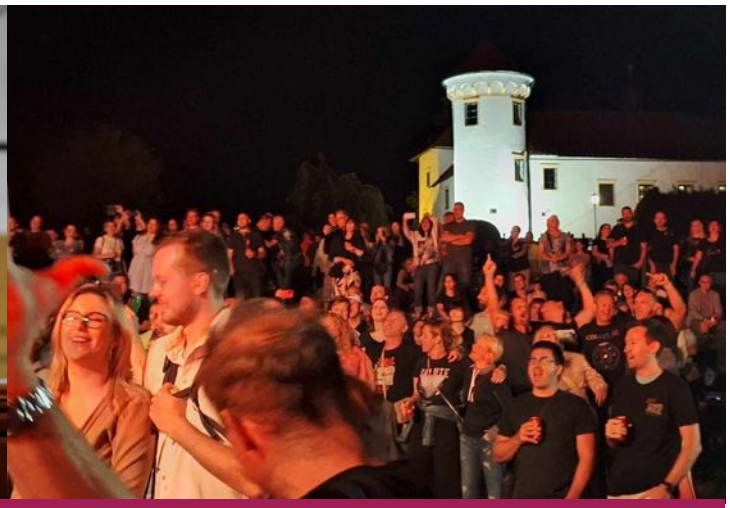
Prve tri izvedbe je doživel v začetku tega tisočletja, leta 2018 pa smo ga ponovno obudili. In tako je tudi v letošnji 10. izvedbi, ko je grad s svojimi raznovrstnimi prizorišči gostil koncerte zabavne, zborovske in klasične glasbe, ko smo na grajski terasi prisluhnili uglasbeni poeziji, se predajali grajskim okusom, v Galeriji gradu Bogenšperk pa na ogled postavljali likovna dela priznanih mednarodnih in domačih umetnikov. Vse z namenom, da to čudovito, skoraj pravljično grajsko lokacijo odevamo z vsebino, ki pritegne in širi glas Bogenšperka daleč preko meja občine, regije in celo države.

V okviru festivala pa se nismo ozirali samo navzven, ampak tudi navznoter. Povezovali smo se z lokalnimi zavodi, društvi in izvajalci. Vključili smo najstarejše in najmlajše občane Šmartnega, z grajskimi počitnicami pa vsaj malo razbremenili tudi starše.

Zadovoljni smo, da nam je uspelo izvesti domala vse načrtovane dogodke, četudi z res maloštevilno ekipo, ki pa je v izvedbo vložila precej truda, dobre volje in energije. Ker so za tovrstne festivale potrebna tudi finančna sredstva, na tem mestu izrekamo zahvalo za finančno podporo podjetjem, ki so se festivalu pridružila kot prijatelji: **Peskokop Kepa, Kopit, Savne Štrus, Elektroinstalaterstvo Janez Dragar, Šuštar trans in Krčma na gradu Bogenšperk**.

Posebna zahvala velja Občini Šmartno pri Litiji, ki omogoča sredstva za delovanje naše ustanove in s častnim pokroviteljstvom festivala potrjuje, da so zanjo tovrstni dogodki pomembni za krepitev in utrjevanje širše prepoznavnosti gradu Bogenšperk.

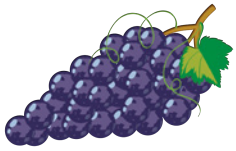
Festival smo odprli z Otom Pestnerjem in Tonijem Povšetom, sledili pa so: Maraaya, Flirrt, Hamo, Orlek, Mi2, Nina Pušlar, Šank Rock, Komorni zbor Valvasor, Ditka in Feri Lainšček, z Vrtcem Ciciban smo izvedli Cici tek za vse generacije, na katerem nas je obiskal Pasavček, izvedli Grajske počitnice, Okuse z gradu, Valvasorjev pohod ter najbolj obiskan festivalski dogodek Šmartno kuha.

Foto: Anže Malis in Žiga Felkl

ŠMARTNOVANJE 2024

Medgeneracijsko druženje v Kostrevnici
Nedelja, 3. 11. 2024, od 11.00 do 16.00 – Športni park Lupinica

Razstava starih razglednic občine Šmartno pri Litiji
Ponedeljek, 4. 11. 2024 – Šmarsko galerijsko okno (bivša Leskovčeva trgovina)

Razstava Šmarskih vezilj
Torek, 5. 11. 2024 – Knjižnica Šmartno

Osrednja slovesnost ob občinskem prazniku Občine Šmartno pri Litiji s podelitvijo priznanj
Četrtek, 7. 11. 2024, ob 19.00 – Kulturni dom Šmartno

Ocenjevanje sladkih »štrukeljcev«
Petek, 8. 11. 2024, ob 12.00 – Kulturni dom Šmartno

Družabni utrip občine
Petek, 8. 11. 2024, od 15.00 do 17.00 – prireditveni šotor na osrednjem trgu v Šmartnem

Martinovanje pod šotorom s skupino CHICAS ter razglasitvijo najboljših štrukeljcev
Petek, 8. 11. 2024, od 19.00 do 24.00 – prireditveni šotor na osrednjem trgu v Šmartnem

38. popotovanje po Levstikovi poti od Litije do Čateža
Sobota, 9. 11. 2024

Pogovorni večer z dr. Andrejem Staretom
Sobota, 9. 11. 2024, ob 19.00 – Kulturni dom Šmartno

Strelsko tekmovanje z otvoritvijo tarč
Nedelja, 10. 11. 2024 – Strelski dom Šmartno

Pokušina mladega vina v izvedbi Vinogradniškega društva ŠTUC
Ponedeljek, 11. 11. 2024, ob 11.00 – Staretov trg Šmartno pri Litiji

Odprtje fotografske razstave »Razglednica občine Šmartno pri Litiji«
Torek, 12. 11. 2024, ob 19.00 – Knjižnica Šmartno

Odprtje likovne razstave
Sreda, 13. 11. 2024, ob 18.00 – Galerija gradu Bogenšperk

Blagoslov vina
Nedelja, 17. 11. 2024, ob 11.00 – župnijsko dvorišče

Občina Šmartno pri Litiji · Knjižnica Litija · Jskd Območna izpostava Litija · Litija Šmartno · Šmartno · JAVNI ZAVOD BOGENŠPERK

Natečaj za najslajši »štrukeljc« 2024

Avtor članka: Organizacijski odbor Dobrote Jablaniške doline

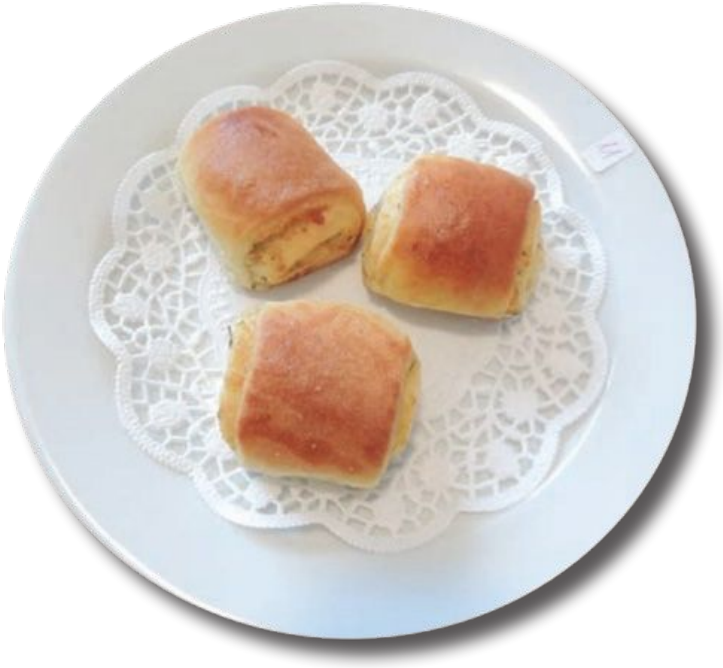
Vabimo vas k sodelovanju na natečaju za okusne sladke »štrukeljce« na dogodku Dobrote Jablaniške doline 2024, ki ga v okviru Šmartnovanja 2024 in v sodelovanju z Občino Šmartno pri Litiji prireja Društvo za razvoj podeželja Laz.

Ohranjanje dediščine je ena izmed naših glavnih prednostnih nalog, zato smo se odločili, da bomo tudi letos občinski praznik popestrili z ocenjevanjem sladkih »štrukeljcev« pod priznano blagovno znamko Dobrote Jablaniške doline. Ocenjevanje »štrukeljcev« bo potekalo v petek, 8. 11. 2024, v kulturnem domu v Šmartnem pri Litiji, začenši ob 12.00.

Vabimo vse, ki uživate v peki štrukeljcev, da se pridružite temu dogodku. Ocenjevanje bo informativne narave, zato vabljeni tudi tisti, ki šele pridobivate izkušnje in želite svoje znanje nadgraditi. Vsak vzorec je dobrodošel. Ob podelitvi priznanj pripravljamo zanimiv in prijeten večer, ki bo del praznovanja martinovega in občinskega praznika v Šmartnem pri Litiji. Vsak vzorec, ki ga boste prinesli na ocenjevanje, bo strokovno ocenila tričlanska komisija.

Tu so navodila:

- Prinesete lahko orehove štrukeljce ali tiste, polnjene z inovativnimi sestavinami, kot so pehtran, suho sadje, meta, mak itd.
- Količina za ocenjevanje naj bo približno 0,5 kg štrukeljcev (približno 20 kosov).
- Vrečko označite s svojimi podatki, vključno z imenom, priimkom, naslovom, telefonsko številko, elektronskim naslovom, imenom izdelka, količino vzorca, seznamom sestavin, seznamom dodatkov, rokom uporabe izdelka in datumom izdelave.
- Vzorce prinesite v prostore kulturnega doma v Šmartnem pri Litiji v petek, 8. 11. 2024, med 9.00 in 10.00.

Prijavni obrazec in več informacij o natečaju najdete na spletnih straneh www.laz.si in www.smartno.si. Za dodatne informacije smo vam na voljo na telefonski številki 051 312 739 (Mojca). Vabljeni, da se nam pridružite na tem dogodku!

Lilin vrtiljak

DRUŠTVO LITIJSKI LIKOVNI ATELJE LILA

Avtorica članka: Aleksandra Krnc

Poletje je bilo v LILI vse prej kot dopustniško obarvano. Skozi vroče dni so potekale mnoge aktivnosti.

Člani društva Lila so se udeležili slikarskega tabora ARS VIVA na izviru Obrha v Loški dolini. Izvedli smo dve likovni delavnici za otroke, ki so se udeležili organiziranih počitnic v organizaciji Javnega zavoda Bogenšperk in U3 Litija - Šmartno pri Litiji na gradu Bogenšperk.

V avgustu smo odprli razstavo grafičnih del 2. grafičnega bienala v organizaciji društva Lila, Javnega zavoda Bogenšperk in JSKD OI Litija. Pokrovitelj letošnjega bienala je bila Občina Litija. Podeljene so bile tri nagrade. Nagrajenci so bili:

1. nagrada Nubija Anžel za linorez, 2. nagrada Jože Potokar Cvrč za jedkanico Črna kuhinja in 3. nagrada Ljiljana Čuček za tetragrafijo. Letošnjega bienala se je udeležilo osem društev, ki združujejo ljubiteljske likovnike, in sicer: LD Relik Trbovlje, LD Mengeš, LD Novo mesto, LD Šaleški likovniki Velenje, LD Bled, LD Trebnje, LD Podčetrtek in LD Lila Litija.

Cvetoče polje / The Blooming Field, akril na stirodurju / acrylic on styrodur, 125 x 120 cm, 2024

Na gradu Bogenšperk se je 4. 9. odprla slikarska razstava »Postexpresia« članice Gabrijele Hauptman. Člani društva Lila smo v poletnih mesecih tiskali grafike na obnovljeni grafični preši, ki je bila poškodovana v poplavah. Potekali so tudi sestanki za praznovanje 25. obletnice delovanja društva. Potekale so priprave katalogov 25-letnice Lile, 175-letnice prihoda železnice v Litijo in kataloga 2. grafičnega bienala.

Poletje se je poslovilo in čakajo nas novi izzivi – tečaj botanične ilustracije, tečaj kolagrafije ter nadaljevanje celoletnega rednega slikarskega tečaja.

Vpisi v Cici in Malo Lilo so v teku. Vabljeni med nas!

KŠD Velika Štanga

Avtorica članka: Andreja Kastelic

BALINANJE

Kar se tiče kulturnega in športnega udejstvovanja v poletnih mesecih, je bilo v ospredju balinanje. Odvili so se štirje turnirji, eden na domačem terenu, trije v gosteh. Doma smo organizirali 1. Marjanov memorial, v spomin na preminulega dolgoletnega uspešnega predsednika društva. Iskrene čestitke našim balinarjem za izjemne rezultate na naslednjih turnirjih po Sloveniji:

- Mežica: 1. mesto,
- Velika Štanga: 1. mesto,
- Golišče: 2. mesto (+ 1. mesto v posamičnem bližanju – Lado Černe),
- Straža pri Novem mestu: 1. mesto (+ 1. mesto v zbijanju krogel – Janez Cirar in 2. mesto v posamičnem bližanju – Pavel Končina).

NOGOMET

Pričenja se tudi občinska liga malega nogometna. V domači ekipi se dogaja veliko dobrih potez za še večjo povezanost, dobro organiziranost in igro fantov. Odigralo se je že nekaj lepih prijateljskih tekem, na katerih je bilo veselje gledati igro številne domače ekipe. Lepo vabljeni na ogled tekem in spodbujanje naših. Fantje srečno!

Priložnost za boljšo prihodnost: vključite se v programe Socialne aktivacije+ na IC Geoss

Avtorica članka: Danijela Sitar

Na Izobraževalnem centru Geoss bomo začeli s programi Socialne aktivacije+, in sicer s projektom MAK – Motivirano v akcijo.

Gre za programe, v katere se lahko vključijo brezposelni, ki se želijo vrniti ali vstopiti na trg dela in potrebujejo pri tem malo pomoči. Program poteka tako, da se udeleženci večkrat na teden srečujejo z mentorji v naših prostorih. Tam se udeležujejo različnih delavnic, izobraževalnih vsebin na teme, ki pridejo prav pri zaposlovanju in jih zaposlovalci cenijo: razna digitalna znanja, znanja o svojih prednostih, pisanje življenjepisa idr. Veliko srečanj zaznamujeta tudi druženje in sklepanje novih prijateljstev. Del programa je tudi pridobivanje praktičnih izkušenj pri delodajalcih.

Vključitev je denarno nagrajena, povrnjena sta malica in stroški poti (kilometrina). Denarna nagrada ne vpliva na višino denarne socialne pomoči.

Za vsa vprašanja in vključitev v program smo na voljo na pisarna@ic-geoss.si ali na telefonski številki 031 737 399. Več informacij najdete tudi na naši spletni strani www.ic-geoss.si.

Programe SA+ delno sofinancirata Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Evropska unija, in sicer iz ESS+.

Tradicionalni izlet šmarskih upokojencev na Brezje

Avtor članka: Jože Loc

Na praznik Marijinega rojstva, 8. septembra, gremo šmarski upokojenci vsako leto na izlet na Brezje na Gorenjskem, kjer obiščemo baziliko, posvečeno Materi božji. Ker je bil letos ta praznik na nedeljo, smo tja šli naslednji dan, v ponedeljek. Na velikem parkirišču pred svetiščem je ponavadi parkirano veliko vozil, tokrat pa je bilo skoraj prazno. Mogoče je bilo za slab obisk romarjev dan po prazniku krivo tudi hladno in deževno vreme, ki je končalo dolgo vroče poletje.

Vsi smo se udeležili desete dopoldanske maše v napol prazni cerkvi, kjer smo se zadržali do poldneva, ko je bil čas za odhod na kosilo. Tako smo imeli po maši v svetišču mir in čas, da smo se pred podobo božje matere z Jezusom v naročju v svojih mislih ali molitvi dotaknili najglobljih kotičkov naše zavesti. Koliko zahval ljudi za čudežna ozdravljenja ali rešitve iz raznih življenjskih stisk je moč videti na poti okoli oltarja s sveto podobo! Po kosilu smo obiskali še Doslovče pri Žirovnici, kjer stoji rojstna hišica duhovnika in pisatelja Frana Saleškega Finžgarja, ki je znan predvsem po romanu *Pod svobodnim soncem*. S praga Finžgarjeve kajže je lep pogled na Triglav, ki ga je opisal v eni od svojih črtic, v katerih je opisoval podobe iz trdega življenja kmečkih ljudi, ki so živeli pod Stolom. Še v starosti se je z malce grenkobe spominjal (tako je opisal v črtici), kako so ga domači opeharili za jed, ki je bila v tistih časih redko na mizi, meso. Bil je še otrok, pastirček, a tudi v kajžarskih hišicah so imeli na debeli četrtek na mizi za kosilo meso. Oče mu je ravno v času kosila rekel, naj gre ven pogledat, kako na Triglavu žagajo babo na pol. Deček je napenjal oči, a v daljavi razen mogočnega Triglava ni bilo videti nič. Ko je prišel za mizo, so njegovo jed že pojedli. Sicer pa je Finžgar rad zahajal tudi v Šmartno. Ko je bil župnik v Trnovem v Ljubljani, je bil njegov sosed in dober prijatelj slavni arhitekt Jože Plečnik. V poletnih počitnicah sta večkrat skupaj obiskala Hostnikove v Podrojah.

V četrtek, 24. 10., gremo šmarski upokojenci z vlakom na izlet v Brežice. **7. 11., tudi v četrtek**, pa z vlakom v Koper, od tam pa v Izolo na kosilo v hotel Delfin. Kandidatke/kandidati za izleta, nabavite kartico IJPP (integrirani javni potniški promet) za brezplačno potovanje z vlakom in se prijavite v pisarni društva upokojencev.

Povabilo na diakonsko posvečenje v Šmartnem

Avtor članka: Marko Mohor Stegnar

V nedeljo, 20. 10. 2024, ob 14.00 bo v župnijski cerkvi sv. Martina v Šmartnem pri Litiji potekalo diakonsko posvečenje. Bogoslovec Matija Golob, naš rojak, bo posvečen v diakona. Poleg njega bodo še trije poročeni možje posvečeni v stalne diakone. Slovesnost bo vodil ljubljanski nadškof in metropolit msgr. Stanislav Zore.

V preteklosti so diakonska posvečenja potekala predvsem v stolnicah, kjer je sedež škofije. V zadnjih desetletjih pa potekajo tudi po župnijah. Župnija Šmartno pri Litiji bo že tretjič gostila diakonsko posvečenje. Prvič ga je 28. junija 1995, ko je bil med drugimi kandidati posvečen tudi Lojze Hostnik; drugič pa 28. oktobra 2012, ko sva bila posvečena s sošolcem Martinom Golobom. Še dandanes se številni spominjajo, kako je med obredom posvetitve zmanjkalo elektrike. Ko so gorele zgolj sveče, smo se lahko še bolj zavedali svetosti obreda.

Diakoni so bili prisotni že v prvi krščanski skupnosti v 1. stol. po Kr. O tem nam priča Sveto pismo Nove zaveze, konkretno Apostolska dela. Tam beremo, da je bilo poslanstvo diakonov predvsem oznanjevanje evangelija in skrb za pomoči potrebne. Beseda diakon izvira iz starogrške besede diakonos (διάκονος), kar pomeni strežnik. Diakonsko posvečenje je prva stopnja duhovništva. Druga stopnja pa je mašniško posvečenje, ko diakon postane duhovnik. V šmarski fari smo zelo veseli, da bomo po 12 letih ponovno spremljali obred diakonskega posvečenja našega rojaka. Kot domači župnik vas lepo vabim na to slovesnost!

Začetek sezone 2024/25 v 1. B SRL – moški rokometni ligi

Avtor članka: Ernest Mrzel

Rokometno društvo Herz Šmartno

13. 9. so člani RD Herz Šmartno pričeli s tekmovanji v 1. B SRL – moški rokometni ligi.
Uvodni mesec september v sezoni 2024/25 je prinesel tri tekme, na katerih je bil izplen dve zmagi in poraz. V sredini septembra so s tekmovanji pričele tudi mlajše selekcije.

Poročilo septembrskih tekem članske ekipe RD Herz Šmartno:		
13. 9. 2024, 1. krog	RK Velika Nedelja : **RD Herz Šmartno**	29 : **28**
21. 9. 2024, 2. krog	**RD Herz Šmartno** : RK Dol TKI Hrastnik	**39** : 30
28. 9. 2024, 3. krog	RK Drava Ptuj: **RD Herz Šmartno**	19 : **28**

S kom se bodo varovanci trenerja Roberta Šafariča pomerili v oktobru?
Oktober prinaša štiri tekme. 5. 10. doma pričakujemo ekipo RK Kočevje. 12. 10. se naša članska ekipa odpravlja v goste k ekipi ŠD Mokerc - KIG. 19. 10. nas čaka tekma doma proti ekipi iz Ajdovščine. Za zadnjo tekmo v oktobru, 26. 10., pa se rdeče-črni odpravljajo v goste k lanskemu prvoligašu – ekipi MRK Ljubljana. **Vljudno vabljeni na domači tekmi v Dvorano Pungrt!**

S tekmami so pričele tudi mlajše selekcije. Mladinci (M20, 2. SRL center) so v septembru vknjižili zmago in poraz. Kadeti (M17) imajo v skupini E na svojem računu eno zmago, en neodločen izid in en poraz. Eno zmago pa sta vknjižili obe ekipi starejših dečkov – M14 in M15 – obe v skupini JUG.

Ni prepozno da postaneš rokometaš! Vabimo vse fante od 1. do 9. razreda OŠ in dekleta od 1. do 4. razreda OŠ, ki jih zanima rokomet, da se vpišejo v šmarsko rokometno šolo.
Info: 040 629 384 ali info@rdsmartno.si. Prijavnica: https://new.rdsmartno.si/vpis.

Vse informacije glede sezone 2024/25 in spremljanja tekem bomo objavljali na naši Facebook in Instagram strani, kjer si lahko ogledate vse zadnje novice. Gledalce vabimo k nakupu **»klubskih podpornih kartic«** za sezono 2024/25, ki med drugim omogočajo ogled vseh domačih tekem sezone, podporno kartico in majico RD Herz Šmartno v vaši velikosti. **»Borimo se za Šmartno!«**

OBVESTILO O JAVNI DRAŽBI

Občina Šmartno pri Litiji v mesecu oktobru ponovno objavlja javno dražbo za prodajo stanovanja na Bartlovi ulici 2 v Šmartnem pri Litiji. Stanovanje št. 11 se nahaja v 4. etaži (2. nadstropje) večstanovanjske stavbe, neto tlorisna površina stanovanja pa znaša 55 m^2. Interesente pozivamo, da spremljajo spletno stran občine, vse dodatne informacije pa lahko dobijo pri občinski upravi.

Novice iz MDI Litija - Šmartno

Avtor članka: Miro Vidic

Letovanja smo zaključili na Dugem otoku
Letovanja v Dalmaciji izvajamo v društvu že preko 20 let. Ta dejavnost ne sodi v programe, za katere prejemamo finančno podporo od Zveze delovnih invalidov ali lokalnih skupnosti. Izvajamo jo po nekakšni tradiciji predhodnih vodstev društva. Na začetku se je letovanj udeleževalo do 20 članov. Glede na to, da udeleženci strošek letovanja poravnajo v celoti sami, smo pred leti povabili tudi podporne člane in nečlane. Z leti se je število udeležencev začelo povečevati, ker smo po dogovoru z različnimi turističnimi agencijami dobivali tako po vsebini kot po ceni ugodne aranžmaje. Povečevanje števila udeležencev je nam in agencijam omogočilo zmanjševati ceno.

Pred osmimi leti smo poleg 7-dnevnega letovanja organizirali še krajše 3- ali 4-dnevno letovanje, kar je omogočilo udeležbo tudi manj zahtevnim in socialno šibkejšim. Trend udeležencev obeh letovanj je rasel iz leta v leto. V zadnjih letih se enih in drugih možnosti na leto poslužuje med 200 in 250 udeležencev. Letos nas je 7-dnevno letovanje v Cavtatu izkoristilo 164, na Dugem otoku pa 46 udeležencev. Tako visoka udeležba je zanesljivo posledica izjemno ugodnih cen in vsebine ponudbe agencij. Vzrok temu je po našem mnenju zgodnje sklepanje pogodb (že jeseni za naslednje leto), število udeležencev in očitno nizka marža agencije. Prepričani smo, da k nižji ceni prispevamo tudi v društvu, ker agencijam pomagamo pri organizaciji letovanj. Naše storitve pa izvajamo, tako kot vse druge programe, neprofitno in prostovoljno.

Memorialna tekma v ribolovu
24. 9. so ribiči našega društva v spomin na umrle ribiče, člane društva, na ribniku Mačkovna v Ponovičah pri Litiji organizirali srečanje oziroma ekipno tekmo v ribolovu. Ekipnega tekmovanja so se udeležili člani društev invalidov iz Radeč, Zagorja, Laškega in seveda domačini. Zmagali so člani DI Laško, 2. mesto so zasedli člani DI Zagorje, 3. mesto člani DI Radeče in naša ekipa v sestavi Slavko Šinkovec, Janez Jerina in Tone Lovše je zasedla 4. mesto.

Jesenski izlet v Postojnsko jamo
Invalidi in podporni člani Društva invalidov Litija - Šmartno smo tradicionalni jesenski izlet izvedli za ogled Postojnske jame in Vipavskega Križa. Zamisel za ogled Postojnske jame je nastala ob ugotovitvi, da imamo invalidi 50 odstotkov popusta pri vstopnini. S tem smo invalidom s statusom omogočili ogled ene od najlepših svetovnih znamenitosti. Na izlet se je prijavilo kar 83 udeležencev, zato smo ga izvedli v dveh dneh, 17. in 25. 9. Po ogledu jame smo nadaljevali pot v Vipavsko dolino. V Vipavskem Križu nam je domači vodnik Patrik razložil zelo pestro zgodovino vasi, posebnosti domače kulinarike in značilne klime, ki jo ustvarja burja. Po pokušini njihovega vina in kosila smo se v večernih urah vračali domov, malo utrujeni, vendar polni novih vtisov in doživetij.

Knjižnica Litija

Avtorica članka: Aleksandra Mavretič

Poletavci in NajPoletavci
17. 9., na dan zlatih knjig, smo pred Knjižnico Litija pripravili zaključno prireditev za Poletavce, NajPoletavce in vse, ki uživajo v branju in uličnih predstavah. Na ta dan se je 1890 rodil in 80 let pozneje umrl France Bevk, ki je dejal, da je dobra knjiga – zlata knjiga. Letos je v projektu poletnega branja sodelovalo že 20 knjižnic po Sloveniji, v litijski knjižnici je bralo nekaj bralcev več kot lani, saj smo prejeli 74 poletavskih in 16 najpoletavskih seznamov. Vsi so prejeli priznanja in majice, izžrebali pa smo tudi glavni nagradi: nahrbtnik Hervisa in knjigo Mladinske knjige. Zabaval nas je Teater Cizamo s predstavo Ranocelnik. Čestitke vsem poletnim bralcem, hvala staršem za podporo in se vidimo prihodnje leto!

10. fotografski natečaj Razglednica občine Šmartno pri Litiji
Javni zavod Bogenšperk, Občina Šmartno pri Litiji in Knjižnica Litija razpisujejo 10. fotografski natečaj Razglednica občine Šmartno pri Litiji. Več informacij o natečaju najdete na spletnih straneh organizatorjev. Razstava s podelitvijo nagrad bo 12. 11. 2024 v Knjižnici Šmartno. Rok za oddajo fotografij je 20. 10. 2024.

Približevanja z Eldo Viler
V letu 2011 smo pričeli s pogovornimi večeri, ki smo jih poimenovali Približevanja. Organizatorja sta Kulturni center Litija in Knjižnica Litija. Prvi gost je bil Polde Bibič. Gostje so bili znane Slovenke in Slovenci, ki na področju kulture, športa, gospodarstva izstopajo in bi jih ljudje radi spoznali, srečali. Novo sezono bomo začeli z Eldo Viler, ki bo decembra letos obhajala 80. življenjski jubilej. V knjigi *Elda: notranji naboj* sta z Ivom Gajičem popisala življenjsko in ume-

tniško pot. Iz kmetije v Koštaboni je prišla na velike odre doma in po svetu, v slovensko zakladnico glasbe pa prispevala izjemne pesmi: *Ti si moja ljubezen, Lastovka, Nora misel, Vzameš me v roke* … Na srečanju, na katerem se bo z umetnico pogovarjala Aleksandra Mavretič, bo tudi zapela, obiskovalcem bo na voljo njena avtobiografija. Vabljeni v Kulturni center Litija v ponedeljek, 14. oktobra, ob 19. uri.

Življenje s severnoameriškimi Indijanci
Prvo potopisno predavanje jeseni nas bo popeljalo daleč na sever. David Stegu se je potepal po prerijah Severne Amerike in se družil s Komanči, nato pa krenil do plemen Dakota in Lakota. Sodeloval je pri posebnem dogodku, t. i. spravni ježi. Na potopisu, ki bo v torek, 15. 10., ob 19. uri v Knjižnici Litija bo na voljo tudi njegova knjiga.

Razvojni center Srca Slovenije

RAZVOJNI CENTER SRCA SLOVENIJE
DEVELOPMENT CENTRE OF THE HEART OF SLOVENIA

Interreg Europe
Co-funded by the European Union
MICROFUTURE

PREDSTAVITEV DOBRIH PRAKS S PODROČJA MIKROFINANCIRANJA V SOCIALNI EKONOMIJI NA MINISTRSTVU ZA GOSPODARSTVO, TURIZEM IN ŠPORT

Avtorica člankov : Anita Molka

Razvojni center Srca Slovenije se je 24. 7. 2024 v okviru tretjega srečanja z deležniki projekta MICROFUTURE sestal s predstavniki Sektorja za socialno ekonomijo, ki deluje znotraj Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport. Projekt naslavlja storitve in podporo na področju mikrofinanciranja predvsem za ranljive ciljne skupine in socialna podjetja, ki potrebujejo več podpore v začetnih fazah zagona podjetja ali pri nadaljnji širitvi. S storitvami in znanjem o mikrofinanciranju jih lahko ustrezno motiviramo in podpremo. Predstavili smo osem dobrih praks iz Francije, Italije, Romunije in Švedske, ki rešujejo izzive pri pridobivanju mikrokreditov.

Cilj projekta MICROFUTURE je **vplivati na politike s prenosom dobrih praks**, spodbujati **socialno podjetništvo** in **mikrofinanciranje** v šestih evropskih regijah. Osredotoča se na ozaveščanje in **spodbujanje sodelovanja** med ključnimi akterji (socialnimi podjetji, finančnimi institucijami, odločevalci in ranljivimi ciljnimi skupinami) in **izboljšanje dostopa do različnih mikrofinančnih mehanizmov**. Nekatere predstavljene **dobre prakse** imajo **potencial prenosa v Slovenijo**, zato so zanimive tudi za ministrstvo. S tem namenom bomo pridobili vse dodatne informacije neposredno od nosilcev dobrih praks in jih povezali.

Najbolj jim je bila zanimiva dobra praksa iz Francije, in sicer **»Mikro--prihranki za socialno in solidarno gospodarstvo«**. Vzpostavljajo se t. i. »CIGALES klubi« oz. skupine ljudi, ki želijo svoje prihranke uporabiti tako, da finančno podprejo lokalna socialna podjetja ali projekte. Je orodje, ki varčevalcem omogoča financiranje razvoja gospodarstva, ki temelji na ljudeh in vsak član prispeva poljuben znesek. Ko je projekt izbran, klub CIGALES pridobi delež v lastniški strukturi, njegovi člani pa pet let podpirajo njegov razvoj na vnaprej določenih področjih.

Sodelovanje z oblikovalci politik in njihovo vključevanje v vse faze izvajanja projekta je **ključnega pomena** za doseganje pozitivnih rezultatov, ravno tako **ozaveščanje končnih uporabnikov** ter **izboljšanje dostopnosti mikrofinančnih mehanizmov**. Dobre prakse iz različnih evropskih držav odpirajo možnosti za nove pristope k mikrofinanciranju. Takšne iniciative ne samo izboljšujejo dostopnost do finančnih virov, ampak tudi krepijo sodelovanje med ključnimi akterji v socialni ekonomiji.

Več informacij o projektu: https://srce-slovenije.si/predmet/microfuture/

PRIROČNIK SKRB ZASE ZA NEFORMALNE OSKRBOVALCE OSEBE Z DEMENCO IN VIDEO O DEMENCI PREPOZNANA KOT ZELO UPORABNA TUDI S STRANI ČASOPISA DELO

Razvojni center Srca Slovenije je partner Erasmus+ projekta **SupportCARE**, katerega cilj je **opolnomočiti in podpreti neformalne in formalne oskrbovalce oseb z demenco**, skrbeti za njihovo dobro počutje ter odpraviti stigmo v zvezi z demenco. Z delavnicami in usposabljanji jih želimo opremiti s konkretnimi orodji za to, da se bodo lažje soočali s številnimi nalogami, ki jih dnevno opravljajo. Pripravili smo **priročnik *Skrb zase***, spletno izobraževanje o demenci, izvajamo tudi delavnice s pomočjo očal za virtualno resničnost, kjer doživite svet skozi oči osebe z zgodnjo fazo demence.

V juliju smo izvedli izkustveno delavnico tudi z zaposlenimi na **Inštitutu Antona Trstenjaka** v Ljubljani. Pogledali so si 360° video s pomočjo očal za virtualno resničnost in doživeli svet skozi oči osebe z demenco. Ker tudi sami delajo z neformalnimi oskrbovalci bolnikov z demenco, jim je delavnica koristila in odprla nove ideje, zanimivo diskusijo, podali pa so tudi priporočila. S skupnim sodelovanjem bomo dosegli še boljše rezultate in nudili podporo tistim, ki jo na tem področju najbolj potrebujejo.

Ponosni smo, da je bilo naše delo predstavljeno v časopisu Delo že dvakrat, in sicer so bili predstavljni projekt SupportCARE in delavnice s pomočjo virtualne resničnosti ter priročnik Skrb zase, ki neformalnim oskrbovalcem oseb z demenco ponudi konkretne

napotke za boljše duševno in telesno zdravje. V njem so zbrana dragocena orodja, nasveti in praktični primeri o skrbi zase ter navodila za izdelavo individualnega načrta na tej poti. Priročnik, ki je brezplačno na voljo vsem v spletni različici, vključuje nasvete, orodja, tehnike, vaje, prakse in vsebine za skrb zase na šestih področjih: Kaj je skrb zase in zakaj je pomembna; Telesna skrb zase; Skrb za lastno duševno zdravje; Skrb zase na socialnem področju; Skrb za svoj prosti čas in Izdelava lastnega načrta za skrb zase. Priročnik je dostopen na povezavi https://shorturl.at/3Jcb7, na voljo pa je tudi krajša spletna verzija na https://shorturl.at/EsYNt.

Celoten članek o priročniku, ki je bil objavljen v Delu, je dostopen na povezavi https://shorturl.at/oC2tZ. Zelo smo veseli te prepoznavnosti, saj si želimo, da bi naši rezultati dosegli čim več ljudi in jim pomagali h kvalitetnejšemu življenju.

V zadnjih mesecih smo na družbenih omrežjih izvedli tudi kampanjo o ozaveščanju o demenci (miti in dejstva), katere cilj je bil zmanjšati stigmatizacijo oseb z demenco in njihovih oskrbovalcev. Vabimo vas tudi, da obiščete **brezplačen izobraževalni program** o demenci, ki je dostopen na https://shorturl.at/pqnvl (spletna stran projekta), kjer sledite različnim modulom.

V septembru bomo v Kamniku organizirali tudi dogodek, kjer bodo neformalni oskrbovalci oseb z demenco delili svoje zgodbe z ostalimi, pogovor pa bo tekel o občutkih, strahovih in načinih spopadanja z izzivi neformalnih oskrbovalcev.
Za vse dodatne informacije nas lahko kontaktirate na anita.molka@razvoj.si ali 01 896 27 10.
Več o projektu: https://www.supportcare-project.eu/sl/domov/

Sofinancira Evropska unija

S PROJEKTOM FLOWER DO IZBOLJŠANJA POČUTJA STAREJŠIH SKOZI AKTIVNOSTI V NARAVI

Avtorica članka: Tina Pregel

V torek, 18. 6. 2024, smo v Domu Tisje – enota Litija organizirali prijetno druženje s starejšimi. Delavnica je potekala v okviru projekta FLOWER, ki je del programa Erasmus+. Ambicija projekta je, da starejši ljudje preživijo več časa v naravi, kar bi izboljšalo njihovo počutje, zdravje in socialno vključenost. Projekt krepi naravne kompetence starejših ter njihovih družin in prijateljev (neformalnih oskrbovalcev) ter jim zagotavlja znanje, spretnosti in dejavnosti, povezane z naravo.

Poletno sonce nas je razveselilo že zgodaj, mi pa smo se v prijetni senčki lotili sajenja paradižnikov in cvetlic. Delavnico smo začeli s kratkim izobraževanjem o tem, kako skrbeti za rastline in katere so najpomembnejše stvari, na katere je potrebno paziti pri njihovi negi. Nato smo zavihali rokave in se lotili dela. V manjše lonce smo namešali zemljo, ji dodali gnojilo in posadili grmičaste paradižnike. Ti so še posebej primerni za sajenje v lonce in idealni za varovance v Domu Tisje, saj jih lahko imajo zunaj na prostem ali pa jih gojijo v sobi.

Po zalivanju na novo posajenih paradižnikov smo si izmenjali semena materine dušice, smrdljivke in marjetice. Vsak udeleženec si je izbral cvetlico, ki mu je bila najbolj všeč, in jo posadil v manjši lonček. S tem pa delo še zdaleč ni končano. Starejši bodo sedaj morali skrbeti za rastline in jim vsakodnevno namenjati pozornost, da bodo bogato obrodile in zacvetele.

Delo na projektu FLOWER je tako v polnem zagonu. V teh mesecih s partnerji snujemo spletno platformo, namenjeno formalnim in neformalnim oskrbovalcem starejših ter njihovim družinskim članom in prijateljem. Platforma bo vsebovala gradiva z informacijami o blagodejnih učinkih narave, nasvete in ideje za gibanje v naravi, vključevala pa bo tudi več kot 50 različnih aktivnosti v naravi za starejše, ki smo jih skupaj s partnerji razvili in tudi že testirali. Aktivnosti, ki smo jih razvili na Razvojnemu centru Srca Slovenije, smo testirali prav z varovanci Doma Tisje. Med različnimi aktivnostmi so aromaterapija, meditacija v naravi, sajenje rastlin, sprehod po gozdu, izmenjava semen, ogled narave preko VR očal, izmenjava rastlin, nabiranje zelišč in drugo.

Platforma bo odlično orodje za vse, ki na kakršenkoli način skrbite za starejše in jim želite omogočiti več stika z naravo. Vsaka aktivnost vsebuje natančna navodila, kaj potrebujete za izvedbo, kako organizirate prostor za delavnico, in ponuja vse podporne materiale, ki jih potrebujete.

Platforma bo predvidoma lansirana septembra. Takrat bomo v vseh partnerskih državah in tudi v Srcu Slovenije izvajali različne delavnice v naravi, namenjene starejšim. V Srcu Slovenije bo izvedenih pet delavnic. Vabljeni vsi formalni in neformalni oskrbovalci, upokojenci ali domovi za starejše, ki si želite, da delavnice izvedemo pri vas, vam pri tem pomagamo, ali pa bi se želeli delavnic udeležiti, da nas kontaktirate na tina.pregel@razvoj.si ali na anita.molka@razvoj.si. Lahko nas tudi pokličete na 01 896 27 10.

USPEŠNO IZVAJANJE TOČKE ZA STAREJŠE V ŠMARTNEM PRI LITIJI, LITIJI IN LUKOVICI

Avtorica članka: Anita Molka

LAS projekt Točka za starejše se je z marcem 2024 zaključil, vendar se vse aktivnosti še vedno nadaljujejo, saj samo delovanje sedaj financirajo občine Šmartno pri Litiji, Litija in Lukovica. Od decembra 2022 za občane občin Šmartno pri Litiji, Litija in Lukovica delujejo svetovalne pisarne »Točke za starejše«, ki nudijo pomoč in podporo starejšim ter koordinirajo delo prostovoljcev (po modelu Zavoda Oreli iz Kamnika). V zadnjih štirih mesecih so bili koordinatorji in prostovoljci zelo aktivni in vabijo starejše ali njihove svojce, da jih kontaktirajo za pomoč. V svoje vrste vabijo tudi nove prostovoljce.

V prostorih Društva upokojencev Šmartno pri Litiji deluje pisarna za pomoč starejšim in njihovim svojcem. Omogočajo sprejemanje telefonskih klicev, elektronske pošte in osebni obisk, kjer lahko starejši ali njihovi svojci povprašajo za nasvet in pomoč prostovoljce, ki delajo tudi na terenu (pogovor, dostava hrane, pomoč pri opravilih, spremstvo v trgovino, k zdravniku, na pošto ipd.). Osebni obisk je mogoč na naslovu Staretov trg 25, Šmartno pri Litiji, ob sredah od 11. do 12. ure, pišete jim lahko po elektronski pošti na starejsi.litijasmartno@gmail.com ali pokličete po telefonu na 064 251 737 (pon.–pet. od 8. do 16. ure). Naročilo za pomoč prostovoljca lahko oddate tudi preko spletne strani Občine Šmartno pri Litiji na https://obcina.smartno.si/za-obcane/tocka-za-starejse/.

Od aprila do julija 2024 so prostovoljci Točke za starejše v vseh treh občinah **rešili preko 170 prošenj za pomoč s strani starejših ali njihovih svojcev**. Zelo aktivni so tudi v Domu Tisje, saj tedensko obiskujejo starejše, ki si želijo pogovora. V maju so se udeležili prijetnega druženja z oskrbovanci doma in jih z vozički peljali do restavracije Mona Liza, v juniju pa so jih spremljali do lokacije Tajinega teka in se skupaj sprehodili/peljali po trasi. Nova prostovoljka Točke za starejše iz Šmartnega pri Litiji je priskočila na pomoč tudi pri izvedbi delavnice, ki jo je Razvojni center Srca Slovenije organiziral s starejšimi v Domu Tisje, enota Litija, kjer so sadili paradižnike in sejali rože ter preživeli čudovito dopoldne.

Enkrat mesečno Razvojni center Srca Slovenije izvaja delavnice za učenje digitalnih veščin in uporabe pametnega telefona za člane Društva upokojencev Šmartno pri Litiji. Do aprila so se izvajale v okviru projekta Digital Generations, sedaj pa se izvajanje nadaljuje v okviru Točke za starejše. Zadnja delavnica je bila organizirana 16. 9. v Knjižnici Šmartno pri Litiji, kamor ste bili kot mentorji vabljeni tudi mladi iz občine Šmartno pri Litiji, da svoje dragoceno digitalno znanje in veščine delite naprej starejšim. Takšne delavnice so namreč najučinkovitejše, če ima vsak starejši svojega mentorja. Na ta način se spodbujajo medgeneracijsko sodelovanje, empatija in prostovoljstvo. Kontaktirajte nas na anita.molka@razvoj.si.

Od oktobra 2023 se v prostorih Točke za starejše v Litiji enkrat mesečno (vsak prvi ponedeljek v mesecu) izvaja Skupina za samopomoč, ki jo vodi prostovoljka Marjeta Mlakar Agrež iz Društva Sožitje. Trenutno jo obiskuje 12 članov iz Litije in Šmartnega pri Litiji, cilj skupine pa je izboljšati kvaliteto življenja z izmenjavo življenjskih izkušenj. Vzpostaviti skušajo zaupno in varno vzdušje, ki omogoča iskreno deljenje lastnih zgodb. Vključujejo tudi različne aktivnosti. Od aprila dalje so se dotaknili različnih tem, in sicer so se pogovarjali o predmetu, ki jim veliko pomeni, obiskali so tudi trgovino iz druge roke Stara šola v Litiji. V juniju so se pogovarjali o demenci. Predstavnici Razvojnega centra Srca Slovenije sta udeležencem prikazali svet skozi oči osebe z demenco. S pomočjo VR očal so doživeli, kako oseba z demenco razmišlja in kako se odziva v vsakodnevnih situacijah. V zelo prijetni družbi se je odprla zanimiva diskusija, ki je spodbudila novo razmišljanje. Člani so pripovedovali o svojih izkušnjah in spregovorili o strahu pred demenco. Pogovor o demenci so nadaljevali tudi v juliju, ko so članice pripovedovale svoje težke zgodbe. Dotaknili so se tudi evtanazije in odnosa do nje. Vsi, ki si želite priključiti skupini za samopomoč Litija in Šmartno pri Litiji, nam pišite na anita.molka@razvoj.si ali nas pokličite na 01 896 27 10.

Milena Mrzel, koordinatorica Točke za starejše Šmartno pri Litiji: *»Točka za starejše v DU Šmartno pri Litiji olajša življenje starejšim, ki potrebujejo pomoč v obliki pogovora, svetovanja ali odgovora na pereča vprašanja, prostovoljci pa pomagajo tudi pri manjših opravilih. Vse več je osamljenosti, ker veliko starejših nima osebe za pogovor, kar velja tudi za tiste, ki živijo v domovih za starejše. Tu nastopimo prostovoljci, zelo pomembno pa je medgeneracijsko sodelovanje. Taka družba deluje na principu zdravih odnosov in s tem boljše kvalitete življenja.«*

Lijana Lovše, koordinatorica Točke za starejše Litija: *»Od aprila 2024 je pisarna Točke za starejše delovala neprekinjeno in bila na voljo vsem zainteresiranim v času uradnih ur. Potencialni uporabniki želijo določene informacije predvsem preko telefona, zato prostovoljke dežurajo na mobilni številki. Uporabniki Točke za starejše želijo predvsem informacije glede prevozov za starejše, spremstva in možnosti nege na domu.«*

Marijana Grošelj, koordinatorica Točke za starejše Lukovica: *»V tem času smo obiskali preko sto starejših in jim razvozili darilne pakete ali zanje opravili manjša opravila. Največ povpraševanja je po družbi in pogovoru.«*

Marjeta Mlakar Agrež, prostovoljka in izvajalka skupine za samopomoč Litija in Šmartno pri Litiji: *»V skupinah za samopomoč si vzamemo čas za pogovor, pripovedovanje in poslušanje in ta čas je neprecenljiv. Vzemite si tudi vi čas za pogovor, čeprav niste v skupini.«*

Namen Točke za starejše je nuditi pomoč starejšim, povezati vse podporne institucije in sodelovati za dobro starejših občanov. Skupaj dokazujemo, da lahko z majhnimi dejanji prinesemo veliko zadovoljstva in topline v življenja drugih. **Vabljeni starejši in svojci** po pomoč ter vsi, ki bi si želeli sodelovati kot prostovoljci.

Na obisku jubilantke

Avtorica članka: Milena Mrzel

Za vročim poletjem je nastopila deževna jesen, a to ni zmotilo sorodnike iz Miške, da bi ge. Dragici Grom z Litijske ceste 27, Šmartno pri Litiji, na skrivaj priredili veliko presenečenje, slavje za 90 let. Prav ničesar ni slutila in pričakovala.

Slavljenka ga. Dragica Grom je ta jubilej praznovala 24. 9. 2024, prostovoljka Marija in jaz sva jo obiskali dan kasneje. Zelo naju je bila vesela. V hiši živi v sožitju z vnukom Aljažem in njegovo izvoljenko Heleno. Obojestransko si pomagajo, posebno po operaciji je bila pomoč zelo dobrodošla in za to je hvaležna. A ga. Dragica se ne da, okrevala je odlično, vsak dan kuha kosilo, dela na vrtu, hodi sama v trgovino. Že pri 14 letih je sama spekla kruh v krušni peči. Vse življenje rada dela, kar jo je utrdilo. Je to recept, da še zdaleč ne kaže 90 let? Sledilo je še slikanje, Helena je prinesla prekrasen šopek, ki ga je slavljenka dobila za rojstni dan.

Obisk je minil radostno, seveda smo nazdravile, da naj zdravje še naprej služi, veselje in druženje naj korakata zraven. Obiščite svoje drage, skupaj preživite lep dan!

Iz dela RKS OZ Litija

Avtor članka: RKS OZ Litija

Srečanje starejših in prostovoljcev

Na željo nekaterih krajevnih organizacij Rdečega križa smo tudi letos organizirali srečanje starejših in prostovoljcev. Tokrat nas je pot vodila v Rogaško Slatino. Ogledali smo si 106 metrov visok Stolp Kristal. S kosilom in druženjem smo nadaljevali v Gostišču Jurg. Po kosilu smo si ogledali še muzej Anin dvor, kjer so nas skozi prizmo preteklosti in sedanjosti popeljali skozi zanimive muzejske zbirke. Za dobro voljo in glasbeno spremljavo je poskrbel g. Marko Krebs, ki je vlekel meh svoje harmonike tudi na Stolpu Kristal in poskrbel, da se je pelo in plesalo tudi 100 m visoko.

NVO gre v šolo

Tudi letos smo bili s strani Consulte povabljeni k sodelovanju v akciji »NVO gre v šolo«, ko osnovne šole za en dan odprejo vrata nevladnim organizacijam (društvom, zavodom in ustanovam) in nam omogočijo, da se predstavimo njihovim učencem. Akcija je letos potekala 23. 9. 2024 v OŠ Litija. Predavateljica Ivi, licencirana predavateljica prve pomoči, je učencem petih različnih razredov prve triade in enote PPP, skupaj jih je bilo 111, v petih šolskih urah predstavila temeljne postopke oživljanja, uporabo avtomatskega zunanjega defibrilatorja ter namestitev nezavestne osebe v stabilni bočni položaj. Učenci so si veliko zapomnili, saj smo povabili tako učence kot njihove učiteljice, da so se preizkusili v TPO. Poznavanje temeljnih postopkov oživljanja je nekaj, kar bi morali znati vsi, zato je prav, da se postopke uči in nauči že mlajša generacija. Skozi življenje pa znanje utrjujejo in nadgrajujejo.

Množična nesreča padalcev na območju Kostrevnice

Avtor članka: PGD Kostrevnica

A na srečo je šlo le za vajo. Ob predstavitvi dogodkov ob 100-letnici društva smo si zadali plan, da izvedemo tudi večjo vajo, ki je tekom priprave nanjo prejela naziv »Kostrevnica 100«. Vaja je potekala 8. 9. 2024, točno na dan ustanovitve društva. Dan prej smo postavili tudi velik mlaj, kar se za obeležitev takšnega dogodka spodobi.

Društvo skorajda vsakoletno organizira meddruštveno vajo. Do sedaj največjo smo izvedli leta 2018 na kmetiji pri Krančenovih, ko smo k sodelovanju povabili vsa društva iz GZ Šmartno pri Litiji. Tokrat smo šli še nekaj korakov dlje. Želeli smo povabiti tudi gasilska društva izven meja naše občine, s katerimi tesneje sodelujemo, ter tudi druge službe, ki delujejo v sistemu zaščite in reševanja (ZiR). S pripravo smo začeli pred dvema letoma. Najprej si je bilo potrebno zamisliti dobro predpostavko, saj mora vsaka enota opravljati svoje delo. Naš glavni namen vaje je bil, da preizkusimo sodelovanje različnih služb v sistemu ZiR v praksi. Poseben poudarek je bil tudi na vodenju, zato je bil organiziran operativni štab vodenja, ki so ga sestavljali vodje vseh sodelujočih služb in štab Civilne zaščite Občine Šmartno pri Litiji (štab CZ). Ker je šlo za iskalno reševalno vajo, smo lahko preverili tudi, koliko časa potrebujejo službe, ki jih ni v naši neposredni bližini, da pričnejo z delom na našem področju. Ob tem pa je vsaka enota lahko preverila tudi svojo usposobljenost in si pridobila dodatne izkušnje. K tovrstni vaji je pomagalo tudi dejstvo, da so iskalne akcije zelo zahtevne, saj je v primeru pogrešane osebe potrebno hitro ukrepanje in temeljito preiskovanje terena ter tudi znanje nudenja prve pomoči.

Začelo se je ob 9. uri in pet minut, ko je regijski center za obveščanje prejel klic padalca, ki je varno, a v šoku pristal pri gasilskemu domu. Vzrok nesreče je bila nenadna sprememba vetra, ko so že skočili iz letala. Skupno naj bi šlo za osem padalcev. Obstajala je možnost, da so poškodovani zaradi gozdnatega terena lahko tudi ujeti v krošnjah dreves. Ker je bil skok opravljen z višine 4000 metrov, je bil njihov pristanek lahko na širšem področju – območju Bogenšperka, Male in Velike Kostrevnice, Dvora, Lupinice, Vrat, Leskovice, Višnjega Grma, Ježc, Sobrač in Pustega Javorja. Regijski center je najprej aktiviral PGD Kostrevnica, Šmartno, Liberga in Javorje ter nujno medicinsko pomoč (NMP) Zdravstvenega doma Litija, preko operativno komunikacijskega centra pa tudi Policijsko postajo (PP) Litija. Vodja vaje, poveljnik PGD Kostrevnica, je takoj odredil, da bo zbor vseh sodelujočih pri gasilskemu domu v Kostrevnici, kjer bo zaradi obsega vzpostavljeno tudi štabno vodenje. Medtem so očividci sporočili, da so videli več padalcev v zraku nad že omenjenim področjem. S tem je bilo jasno, da gre za množično nesrečo, zato se je zahtevalo še aktiviranje PGD Vintarjevec, Primskovo, Zavrstnik, Štangarske Poljane, Jablanica, Sobrače, Litija, Zagorje, Veliki Gaber, Gabrovka ter poveljnika GZ Šmartno. Aktiviral se je tudi štab CZ. Vodja vaje je za lažjo medsebojno komunikacijo enot od regijskega centra zahteval tudi večje število delovnih kanalov radijskih postaj. V letalskem klubu, ki je izvajalo prevoz padalcev, in podjetju, ki je skok organiziralo, so potrdili, da je bilo na krovu letala res osem padalcev. Ker so se pričakovale tudi hujše poškodbe in daljše iskanje ponesrečencev, so se v že organiziranem štabu vodenja odločili za aktivacijo Gorske reševalne službe Ljubljana, ki je aktivirala še posadko Slovenske vojske s helikopterjem, ki je pomagala pri reševanju in iskanju. Vodja enote PP Litija je aktiviral tudi konjenike in vodnike reševalnih psov Policijske uprave Ljubljana. Vodja enote NMP Litija se je odločil za pomoč NMP Zagorje in Trbovlje ter, dodatno, enote NMP Litija. Glede na število ponesrečencev so se v štabu vodenja odločili še za aktivacijo enote za iskanje pogrešanih oseb Kluba vodnikov reševalnih psov Kranj, Kinološko zvezo Slovenije – enoto reševalnih psov Slovenije SIP-1 ter enoto vodnikov reševalnih psov Ljubljana ZRPS-2. Vodja enote PP Litija je aktiviral še enoto za iskanje z dronom.

Ko so enote prispele do gasilskega doma, so pridobile potrebne informacije za uspešno posredovanje na terenu ter nato odšle na izvajanje iskanja in reševanja. Zaradi zahtevnega terena je bilo delo težko, oteževalo ga je še zelo toplo vreme. Kljub temu so bile nekaj po 12. uri vse osebe najdene in prepeljane na mesto triaže. Iskanje in reševanje se je prekinilo. Ob cca 12.30 je bila vaja zaključena.

Ogled je bil omogočen tudi širši skupnosti. Tekom poteka vaje so bili obiskovalci obveščeni o informacijah s terena, predstavljene so bile naloge enot itd. Ogledali so si prihod enote helikopterja Slovenske vojske, ki je imela na krovu tudi ekipo Gorske reševalne službe Ljubljana. V neposredni bližini gasilskega doma so najprej prikazali spust gorskega reševalca – vodnika reševalnega psa, ki sta poiskala ponesrečenca. V drugi fazi pa so izvedli še reševanje ponesrečenega padalca, ki je obvisel na drevesu.

V kratkih nagovorih na zaključku vaje so vsi vodje sodelujočih enot poudarili pomen vaje ter se strinjali, da je ta izvrstno uspela. Izpostavili so tudi željo po nadaljnjih tovrstnih in podobnih vajah, na katerih se usposabljajo člani različnih služb v sistemu ZIR in Policije. Predsednik PGD Kostrevnica se je zahvalil vsem sodelujočim in vsem, ki so ves čas pomagali pri nastajanju vaje. Povedal je, da so prav vsi, ki so sodelovali na vaji, vabilo sprejeli z veseljem in izjemno aktivno pomagali pri njenem nastajanju. Zahvalil se je tudi vsem obiskovalcem, med katerimi so bili tudi župan Blaž Izlakar, podžupan Darko Vidic in podpoveljnik Gasilske zveze Slovenije Klemen Repovš.

Po zaključku vaje je bil organiziran še dan odprtih vrat PGD Kostrevnica, na katerem so si obiskovalci lahko ogledali vsa vozila s tehniko, ki so sodelovala na vaji, helikopter, preiskovanje terena s pomočjo policijskega drona, iskanje osebe z reševalnim psom, konje, reševalne pse itd.

Lesarijada 2024

Avtor članka: Franc Poglajen

V soboto, 14. 9. 2024, se je zbrala Lesarjeva rodbina na Lesarijadi, srečanju sestričen in bratrancev z otroki in vnuki pri stricu Dolfitu – Lesarjevem – v Bukovici 13, Šmartno pri Litiji.

Srečanje smo pričeli ob 10. uri v cerkvi sv. Ane v Jablanici, župnija Šmartno pri Litiji, z mašo za pokojne Lesarjeve. Mašo je daroval duhovnik Pavle Juhant. Osem od enajstih otrok Franca Poglajna in Lidije Dolanc je že pokojnih, poleg tega je pokojnih še nekaj sorodnikov.

Po maši smo se dobili na rojstnem kraju naših staršev v Bukovici 13, pri Lesarju. Zbrali smo se potomci osmih Lesarjevih otrok in bilo nas je kar 95 – zelo lepa številka kjub slabemu vremenu in rosenju dežja. Nekatere sestrične in bratranci se niso videli že več kot deset let, nekateri celo cca 30 let. Srečanje je bilo enkratno, nekateri smo se morali spoznati – malo smo se vsi postarali in nekateri postali bolj sivi, drugi plešasti ipd. Veliko se je bilo za pogovoriti in obujati spomine, poleg tega pa je bilo zanimivo spoznati otroke in vnuke sestričen in bratrancev, najmlajši je imel le nekaj mesecev.

Da so se vsi dobro imeli, so poskrbeli harmonikaši Sonja Kokalj, Uroš Hauptman in Tilen Osolnik. Vse pa je presenetila skupina citrašev iz Ihana, ki je izvedla krajši koncert. Poleg tega smo si lahko ogledali stare slike. Lesarjeva Angelca je pobrskala po škatli iz arhiva Lidije Poglajen in našla ogromno zanimivih slik. Nekaj slik je iz mladosti naših staršev, nekaj je s služenja vojske v JLA, veliko pa je slik s porok Lesarjevih otrok in slik, ki so jih otroci prinesli Lidiji, in na njih so bili njeni vnuki. Slike smo projicirali na pano (bilo je preko 200 črno-belih fotografij in ogromno barvnih), da so si jih lahko vsi ogledali. Nekatere sestrične in bratranci so bili kar solzni, ko so se videli na slikah. Strici in tete so porazgubili nekatere slike, mnogih slik pa sestrične in bratranci nimajo v svojih albumih, saj je bilo včasih malo slik. Mnogi drugih sorodnikov na starih slikah niso prepoznali.

Ob hlevu pod streho so na panojih viseli rodovniki, in sicer potomci Franca Poglajna in Lidije Dolanc, in potomci brata in sester Franca Poglajna, in sicer brata Alojzija Poglajna – Triglarjevega, sester Marije Poglajen Potisek (živela je v Franciji) in sestre Ane Micke Poglajen Koren (živela na Tlaki). Poleg tega so bili prikazani potomci sester Lidije Poglajen. Posebno zanimiv je pregled prednikov Lesarjevih. Znani so predniki Franca Poglajna do leta 1750 in Lidije Poglajen (rojena v Nemčiji, oče Slovenec, mati pa izvira iz Nemčije) do leta 1577. Poleg rodovnikov je bilo nalepljenih še nekaj slik.

Rodbina Poglajen izvira iz Jablaniških Laz. Alojz Poglajen, rojen 1865, se je poročil z Marijo Gričar, rojeno 1869 v Jablaniških Lazah. Po poroki sta se preselila v zidanico na koncu sedanje Bukovice. Zidanico sta povečala, da je imela črno kuhinjo, hišo in kamro. Pred hišo sta zgradila svinjak in stranišče. Po vodo so hodili v gmajno na korito. Leta 1894 sta zgradila hlev in pod – datum je vklesan v hrastov steber poda. Alojziju in Mariji so se rodili štirje otroci: Alojzij, Franc, Marija in Ana. Doma je ostal Franc in se poročil z Marijo Dolanc. Imela sta enajst otrok: Franc, Marija, Anica, Lojze, Slavko, Silva, Angela, Ida, Pavla, Dolfi, Tone. Nekoč skromna domačija pri Lesarjevih je sedaj bistveno drugačna, velika hiša, veliko dvorišče in asfaltna pot itd.

Slovesno na Primskovem

Avtorica članka: Simeona Miklavčič s člani pripravljalnega odbora

Farno žegnanje ob prazniku Marijinega rojstva, blagoslov in odprtje cestnega odseka na Gradišču ter blagoslov in odprtje poslovilne vežice v cerkvi sv. Petra

V nedeljo, 8. 9. 2024, smo na Primskovem obhajali farno žegnanje – mali šmaren, praznik Marijinega rojstva. Slovesno mašo je daroval župnik g. Marko Mohar Stegnar, somaševal pa je msgr. Jože Hauptman. Praznik Marijinega rojstva pomeni nekaj posebnega, je praznik veselja in tako je bilo čutiti tudi na Primskovem. Bogoslužje so na koru bogatile domače pevke Gartrozce in gostje moške vokalne skupine Prijatelji ob spremljavi organistke Rahele Sinigoj.

Po končani maši je pred cerkvijo sledila slovesnost s kulturnim programom ob dveh novih pridobitvah. Slovesnosti so se udeležili vabljeni gostje občinske uprave, Javnega zavoda Bogenšperk, predstavniki izvajalcev del in krajevni predstavnik. Slavnostni govornik je bil župan g. Blaž Izlakar, blagoslov je opravil župnik g. Marko Mohar Stegnar. Slovesnost so s posebnim žarom povzdignile narodne noše iz Šmartnega. V kulturnem programu so sodelovali: baritonist in član Slovenskega okteta g. Darko Vidic, učenci PŠ Primskovo pod vodstvom mentorice Rahele Sinigoj ter pevci Prijatelji iz Šentvida pri Stični pod vodstvom Robija Markoviča. K izvedbi dogodka so pripomogli tudi člani PGD Primskovo in etnološkega društva. Program je povezovala in vodila Simeona Miklavčič.

Ob odprtju prenovljenega cestnega odseka po Gradišču od šole do vrha Primskove gore je spregovoril koordinator del in svetnik Alojzij Smrekar. Predstavil je potek del na tem odseku ceste. Pohvalil je korektno sodelovanje z občino ter z izvajalci del in se hkrati zahvalil tudi krajanom.

Pri cerkvi sv. Petra je krajane nagovorila članica ŽPS in svetnica Petra Pancar. Predstavila je pot in dolgoletna prizadevanja za izgradnjo mrliške vežice z vsemi ovirami in zahtevami Zavoda za varstvo kulturne dediščine. Zahvalila se je občini in župniji, da sta v sodelovanju z ZVKD končno našli rešitev. Zahvalo je namenila tudi vsem, ki so se v teh prizadevanjih trudili in vztrajali, da smo farani Primskovega končno dobili prostor, kjer se lahko dostojno poslovimo od najdražjih.

Župan g. Blaž Izlakar je v svojem nagovoru poudaril, kako zelo je pomembno medsebojno sodelovanje, za vse nove pridobitve v kraju pa tudi angažiranje krajanov, saj tako dela lažje in hitreje stečejo. Slednje je bilo moč zaznati tudi pri realizaciji teh pridobitev na Primskovem. Organizatorji smo bili ponosni, da smo krajani znali tudi tokrat združiti moči in organizirati ta dogodek, ki je lepo sovpadal s farnim žegnanjem.

Bučnfest 2024

Avtor članka: Miha Knez

Kot že mnoga leta je Športno društvo LIK tudi letos organiziralo prireditev Bučnfest, že 23. po vrsti.

Ker društvo celo leto aktivno dela z mladimi, smo prireditev začeli že v zgodnjih dopoldanskih urah z nogometnim turnirjem otrok. Letos so se nam pridružili člani NK Litija in Športnega društva Šentlambert. Skupaj je na turnirju sodelovalo preko 30 otrok. Turnir otrok smo zaključili z izvajanjem kazenskih strelov. V nadaljevanju smo imeli nogometni turnir stanov, kar pomeni, da smo se pomerili samski, koruzniki in pa poročeni. Po turnirju pa je bil čas za tradicionalne igre Bučnfesta.

Zainteresirani obiskovalci so se lahko pomerili v različnih igrah, kot so hoja s hoduljami, tek s smučmi, met buče, štrbunk, vlečenje vrvi in še mnoge druge. Seveda ni manjkalo tudi razvedrila za najmlajše, kot sta napihljiv grad in jahanje konj.

Kot lahko že iz imena prireditve sklepamo, je ta povezana z bučami, zato je kraljeva disciplina na prireditvi – buča velikanka. Letos je že drugič z najtežjo bučo zmagal Marjan Perme. Njegova buča je tehtala zavidljivih 407,6 kg. Da bi bilo vse še bolj zanimivo, smo med prireditvijo pobirali stave, koliko tehta največja buča. Zmagovalec je težo buče velikanke zgrešil za pičlih 0,3 kg.
Najlepše se zahvaljujemo vsem članom in donatorjem, ki so pomagali pri izvedbi prireditve.

Maša z bolnimi, invalidi in ostarelimi

Avtor članka: Uroš Pušnik

Na Slomškovo nedeljo, 22. 9. 2024, smo v šmarski župniji obhajali tudi sv. mašo, pri kateri so se nam pridružili tisti naši preizkušeni župljani, ki se sv. maše zaradi svoje bolezni in ostalih življenjskih preizkušenj ne morejo udeležiti vsako nedeljo.

Ob tej priložnosti je daroval sv. mašo bolnišnični župnik g. Anže Cunk. V mašnem nagovoru je s svojo vedro besedo bodril vse nas, obenem pa na primerih in izkušnjah, s katerimi se srečuje vsak dan, pričal o trpljenju, veri in zaupanju ljudi v Boga, kako so prejeli moč za premagovanje preizkušenj in kako je nekaterim vera, molitev povrnila upanje, zdravje. Pri sv. maši so naši preizkušeni župljani lahko prejeli tudi bolniško maziljenje. Somaševal je tudi domači župnik g. Marko Mohor Stegnar, slovesnost pa je bila lepo obiskana.

Ob koncu smo se vsi ustavili še pred mežnarijo, malce pokramljali in od naših starejših dobili kakšno izkušnjo. Župnik g. Anže pa vsem sporoča: *»Če vas doleti preizkušnja življenja in boste na zdravljenju v Ljubljani, pa me kar pogumno pokličite in z veseljem vas z Jezusom obiščeva!«*

Skupaj za zdravje

ZD LITIJA

Avtor članka: Zdravstveni dom Litija, Center za krepitev zdravja

V Centru za krepitev zdravja izvajamo brezplačne delavnice in individualna svetovanja za krepitev duševnega zdravja, ki so namenjeni vsem, ki želite pridobiti strokovne informacije o izboljšanju in krepitvi duševnega zdravja ter se naučiti nekaterih veščin in tehnik za izboljšanje vašega počutja.

Tehnike sproščanja – preizkusili boste tri različne tehnike sproščanja (dihalne vaje, postopno mišično sproščanje, vizualizacijo pomirjujočega kraja), spoznali njihove prednosti in uporabo ter dobili priporočila, da jih boste lahko izvajali tudi sami doma.

Zdravi odnosi – na delavnici se bomo pogovarjali o naslednjih vsebinah: kakšna je moja socialna mreža, veščine za krepitev blagostanja – dobrega počutja, asertivna komunikacija in spretnosti reševanja problemov.

Podpora pri spoprijemanju s tesnobo – spoznali boste osnovne značilnosti tesnobe (anksioznosti), vzroke zanjo, potek in načine zdravljenja ter samopomoči.

Podpora pri spoprijemanju z depresijo – spoznali boste osnovne značilnosti depresije, vzroke zanjo, potek in načine zdravljenja ter samopomoči.

Spoprijemanje s stresom – naučili se boste veščin, s katerimi si boste lahko pomagali sami in izboljšali svoje počutje (tehnike sproščanja, tehnike preusmerjanja misli in čustev, načrtovanje odziva na stresne situacije, razvijanje čustvenega zavedanja ipd.). Delavnica je namenjena vsem, ki čutite, da vas stres v vsakodnevnem življenju obremenjuje.

Naša vrata so vam odprta, saj je vaše zdravje naša prioriteta. Kontaktirajte nas (ckz@zd-litija.si, 065 556 064), veselimo se vašega obiska.

Predmenstrualni sindrom (PMS)

MESTNE LEKARNE z zaupanjem

Avtorica članka: Mojca Tominc, mag. farm.

Predmenstrualni sindrom je zdravstveno stanje z različnimi telesnimi in čustvenimi simptomi, ki lahko vplivajo na razpoloženje, počutje, delo in osebno življenje žensk v rodni dobi. Simptomi se pojavljajo v predmenstrualnem času ciklusa ženske, običajno 7–10 dni pred menstruacijo. Lahko so blagi do zelo izčrpavajoči.

Natančen vzrok za nastanek PMS še ni popolnoma jasen. Najverjetneje gre za kombinacijo fizioloških, psiholoških, socialnih in kulturnih dejavnikov, kot so ciklične hormonske spremembe, kemične spremembe v možganih, življenjski slog, starost in genetika. Znake in simptome PMS delimo na fizične in psihične. Pogosti fizični znaki in simptomi so napihnjenost, krči v trebuhu, zaprtje ali driska, občutljivost dojk, povečanje telesne teže zaradi zastajanja tekočine, glavobol, bolečine v križu, mišicah in sklepih, utrujenost, akne. Pogosti čustveno-vedenjski znaki in simptomi pa so žalost in depresivno razpoloženje, napetost, anksioznost, nihanje razpoloženja in razdražljivost, jokavost, spremembe apetita, želja po hrani in prenajedanje, jeza in agresivnost, socialni umik, težave s koncentracijo, zaspanost ali nespečnost, nizek libido, nizko samospoštovanje, občutki krivde, slabše prenašanje hrupa in močne svetlobe. PMS lahko tudi sproži ali poslabša določena zdravstvena stanja, kot so astma, migrene, herpes, ekcemi. Večina žensk običajno doživlja le enega ali nekaj simptomov.

Za blaženje težav PMS-a ženske že dolgo posegajo po zdravilih rastlinskega izvora ter prehranskih dopolnilih. Navadna konopljika je rastlina, s katero si lahko pomagate pri značilnih simptomih PMS, kot so razdražljivost, nihanje razpoloženja, bolečine v prsih, napenjanje, menstrualni krči in drugo. Učinkovitost navadne konopljike je znanstveno dokazana. V lekarnah je na voljo kar nekaj izdelkov, ki so registrirani kot zdravila ali kot prehranska dopolnila. Za svetovanje glede načina uporabe le-teh, so vam v lekarni na voljo farmacevtski strokovni delavci. Pomagate si lahko tudi s spremembami življenjskega sloga, kot so zmanjšanje stresa, dovolj spanja, prenehanje kajenja, sprememba prehrane in telesna aktivnost. V primeru vztrajanja težav pa vsekakor svetujemo posvet pri zdravniku.

Zveza borcev za vrednote NOB Litija - Šmartno

Vse občane obveščamo, da bodo tudi letos ob 1. novembru – dnevu spomina na mrtve – žalne slovesnosti pri grobiščih in spomenikih padlih v občini Šmartno pri Litiji potekale po naslednjem časovnem razporedu:

• v Štangi pri spomeniku NOB	v soboto, 26. 10. 2024, ob 9. uri,
• v Kostrevnici pri spominski plošči NOB	v soboto, 26. 10. 2024, ob 10. uri,
• na Primskovem pri grobišču NOB	v soboto, 26. 10. 2024, ob 10. uri,
• na pokopališču v Šmartnem pri spomeniku žrtvam I. svetovne vojne	v četrtek, 31. 10. 2024, ob 14.30,
• v Šmartnem pri spomeniku NOB	v četrtek, 31. 10. 2024, ob 15. uri.

Občane vabimo, da se udeležijo žalnih slovesnosti in s svojo prisotnostjo počastijo spomin na padle v NOB in na dogodke v naši pretekli zgodovini.

Prikaz nasprotnih pogledov na članek

V SPOMIN: VINKO BRČAN (AVTORJI TVOJI PRIJATELJI IN EKIPA PETEK ZVEČER), KRAJEVNE NOVICE, SEPTEMBER 2024, IN ZAHVALA

Avtorji članka: Drugače misleči sorodniki in znanci

De mortuis nil nisi bene. O mrtvih vse dobro, nas učijo stare modrosti.

Zagotovo se vsi zavedamo, da naša življenja na tem svetu niso samo črna ali bela, ampak tudi drugih odtenkov; včasih svetlejših, drugič precej temnih. Živimo s svojimi prepričanji, imamo svoje ideale. Najpomembnejše za naše sobivanje je, da s svojim načinom življenja ne posegamo v življenje drugega. To pomeni, da se pravica nekoga konča tam, kjer se začne pravica drugega.

Žalostna zgodba se je zaključila 21. 8. 2024 dopoldne, ko je v prometni nesreči preminil občan, ki ga je poznala večina sokrajanov, tako njegovo življenje kot tudi njegovo delovanje v našem okolju. Imel je prepoznaven stil življenja, več kot očitno pa je bilo, da je bil v hudi stiski. Potreboval je pomoč, vendar ustrezne ni dobil, čeprav se je v preteklem letu aktivno iskalo rešitve, kontaktiralo njegove prijatelje, znance in tudi druge pristojne ustanove. Nekateri občani Šmartnega pri Litiji smo bili v strahu za svoje imetje in se počutili celo ogrožene, spet drugi njegovi znanci oz. »prijatelji« so se od problema distancirali. Pa vendar, že Ivan Cankar je napisal: *»Tudi prijateljem je treba povedati resnico v obraz.«*

V tej nesrečni zgodbi ni prav, da kdorkoli prevzema vlogo sodnika, kajti vsem nam bo sojeno tam nekje za mavrico. Zagotovo tudi pisanje hvalospevov ne bo nadomestilo zamujene pomoči, pogovora s prijateljem, ko ga je ta potreboval. Prepozno je tudi iskanje rešitev v lokalih po žalostnem epilogu te zgodbe, bolje bi se bilo usmeriti v prihodnost in razmišljati, kako takšne in podobne situacije preprečiti. Res sta neprecenljivi vrednoti mir in varnost v okolju, česar se še toliko bolj zavedamo nekateri občani.

Ob tej priložnosti se moramo vsekakor zahvaliti Policijski postaji Litija, Zdravstvenemu domu Litija in CSD Litija za ves njihov trud in pomoč. Zahvalili bi se radi tudi tistim prijateljem pokojnika, ki so razumeli problem in po svojih močeh vseeno skušali pomagati.

Izrekamo sožalje vsem sorodnikom in svojcem, pokojniku pa želimo, da bi končno našel svoj mir.

Ut sementem feceris, ita metes.

V SPOMIN

ŠTEFKA JERANT

21. 10. 2019

Ni te več na vrtu, ne v hiši,
nič več glas se tvoj ne sliši,
če lučko na tvojem grobu upihnil bo vihar,
v naših srcih je ne bo nikdar.

Tvoji

Srce tvoje več ne bije,
bolečin več ne trpiš,
nam pa žalost srce trga,
solza lije iz oči,
dom je prazen in otožen,
ker te več med nami ni.

ZAHVALA

S težkim srcem sporočamo, da je prenehalo biti srce našega dragocenega očeta, dedka, pradedka in tasta.

ALEKSANDER MELHIOR GROŠELJ

13. 12. 1929–23. 6. 2024

iz Leskovice pri Šmartnem

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje in tolažilne besede, darovane sveče, cvetje in daritve svetih maš, župniku Marku Mohorju Stegnarju za lepo opravljen obred. Prav tako se zahvaljujemo vsem, ki ste se na kakršenkoli način spomnili našega ljubljenega. Še posebej izrekamo globoko hvaležnost sinu Petru za njegovo nesebično skrb, gospe Miji Loc za nego, patronažni službi Litija in KSP Litija.
Ata, spominjali se te bomo po tvoji ljubezni, delavnosti in poštenosti!
Počivaj v miru.

Vsi njegovi

Lapidarij v cerkvi sv. Martina v Šmartnem pri Litiji (1. del)

Avtor članka: dr. Jernej Kotar

Samostani in cerkve so bili med družbeno elito, zlasti plemstvom in duhovščino, že od srednjega veka priljubljen kraj večnega počitka. Zanjo pokop v božjem hramu ni bil le dejanje vere, ampak tudi izraz osebnega prestiža. Številni veljaki so zato pred smrtjo obdarovali Cerkev in naročili izdelavo nagrobnika, oboje z namenom, da bi spomin nanje še dolgo živel.

Šmartno pri Litiji je v zgodnjem novem veku predvsem na račun razvoja rudarstva doseglo opazen gospodarski napredek. Posledično je narasel tudi pomen šmarske župnijske cerkve, o čemer pričajo večja gradbena dela v prezbiteriju in štirje kamniti nagrobniki iz 16. stoletja. Danes krasijo krstno kapelo v pritličju južnega zvonika nove cerkve, pred tem pa so bili vzidani v notranjo stran severne stene ladje in prezbiterija v stari cerkvi, porušeni leta 1899. Stroka je nanje že dolgo pozorna, vendar ji nekaj ključnih vprašanj še ni uspelo rešiti. Za vsa verjetno nikoli ne bomo imeli zanesljivih odgovorov, za nekaj pa jih na podlagi novejših spoznanj vendarle imamo.

Nagrobnikov je bilo včasih morda več, a se niso ohranili. Presenetljivo je, da Valvasor ne omenja niti enega, čeprav jih je gotovo dobro poznal in bi mu pri opisovanju šmarske cerkve, Lihtenberka in Bogenšperka lahko služili kot pomemben vir. Kot kaže, so bili v času pred rušenjem stare in gradnjo nove cerkve ohranjeni le ti štirje, ki jih danes lahko občudujemo v lapidariju.

Najstarejši nagrobnik, pred tem vzidan v leta 1899 porušeni prezbiterij, pripada plemiču **Erazmu I. Wagnu**, ki je preminil 16. marca 1522. Njegov pokop v stari šmarski cerkvi je ob skromnih pisnih virih močan dokaz za domnevo, da gre za graditelja Bogenšperka. Upodobljen je kot mlad vitez v sodobnem bojnem oklepu in z baretko na glavi, pod katero ima modno pristrižene lase. V desnici drži prapor, z levico pa se opira na meč. Pred nogami ima ščit s starim Wagnovim rodbinskim grbom (trije pokončni srebrni srpi na rdečem polju). Zgornji del zapolnjuje poznogotski rastlinski motiv, celotno podobo pa obkroža napis, ki se v prevodu glasi: *Tukaj leži pokopan plemeniti in trdni Erazem [Wagen], ki je umrl v [letu] 1522, 16. dne marca.*

Nagrobnik Erazma I. Wagna (foto: Jernej Kotar)

Drugi nagrobnik je le dobro desetletje mlajši in pripada leta 1533 umrlemu šmarskemu vikarju **Juriju Smuku**. V stari cerkvi je bil vzidan v ladji. Resda je bil domači duhovnik, vendar se zdi, da je v ozadju nekaj več. Podobnost motivov z njegovega nagrobnika in sklepnikov, ki so morda delo iste kiparske delavnice, dovoljuje namreč domnevo, da je Smuk vodil ali vsaj sodeloval pri gradbenih delih v prezbiteriju, ki bi lahko bila povezana z obnovo cerkve po hudem potresu leta 1511. Kdo je bil Jurij Smuk in odkod je prišel, ni znano, saj ga v pisnih virih še nismo zasledili. Nagrobnik ne prikazuje njegove podobe, ampak na polmesecu stoječo in s plamenasto mandrolo obdano Mater božjo z oblečenim Jezusom v rokah, ki v levici drži jabolko, z desnico pa sega proti grozdju. Ob robu nagrobne plošče teče poškodovan napis: *Tukaj leži pokopan gospod Jurij Smuk, vikar pri tej božji hiši ..., ki naj mu bo Bog milosten, leto 1533.*

Nagrobnik Jurija Smuka (foto: Jernej Kotar)

** Zahvaljujem se Tanji Grže, ki mi je prijazno odklenila vrata lapidarija in mi omogočila njegovo dokumentiranje.*